

DANMARKS BIBLIOTEKER

Nr 4. 2011

HELSINKI PLANLÆGGER UNIK MØDEPLADS

Benny Andersen: Biblioteket er et underværk • Brugerne ønsker bibliotek på alle platforme • Strategi for byudvikling med bibliotek • Interview med Per Tærsebøl og Peter Grønholdt • Kultur - velfærdens råstof • Politikerprofilen: Dorete Dandanell

DANMARKS
BIBLIOTEKSFORENING

Forsidefoto:

Forside: Helsinki planlægger nyt Centrumbibliotek med åbning i 2017

Danmarks Biblioteker

Et biblioteksmagasin
15 årg., nr. 4, juni 2011

Udgiver/Adresse

Danmarks Biblioteksforening
Farvergade 27D
DK-1463 København K
Telefon: 33 25 09 35
e-mail: dbf@dbf.dk
www.dbf.dk

Redaktør

Hellen Niegaard (hn@dbf.dk), ansvarsh.

Medieudvalget er rådg. f. magasin og hjemmeside:

Andrew Cranfield, Inger Skamris, Michael Hartz
Larsen, (webred. for DBs hjemmeside),
og Hellen Niegaard (magasinredaktør).

Kommende numre af Danmarks Biblioteker

Nr. 5: 17.8 2011

Tidligere numre og artikler

Se www.danmarksbiblioteker.dk

Annoncer

Formater og priser: www.dbf.dk, publikationer

Grafisk produktion

Stæhr Grafisk

Tryk

CS Grafisk A/S

Oplag

2.033

ISSN nr.: 1397-1026

Abonnementspris

For medlemmer kr. 300,-
For ikke-medlemmer kr. 650,-
Studerende ved Danmarks Biblioteksskole kr. 60,-

Danmarks Biblioteksforenings Forretningsudvalg

Vagn Ytte Larsen (A) Odsherred, formand
Hanne Pigonska (V) Odsherred, 1. næstformand
Kirsten Boelt, publikumschef, Aalborg Bibliotekerne,
2. næstformand
Henrik Olsen (A), Ishøj
Steen B. Andersen (A), Århus
Jørn Rye Rasmussen (F), Silkeborg
Henrik Vestergaard (V), Århus
Tine Vind, bibliotekschef, Ballerup
Kirsten Westh, HK Kommunal,
Fmd. Biblioteksudvalget
Lene Byrialsen, Odense

LEDER

Biblioteket er det unikke mødested

Vagn Ytte Larsen (A), formand for Danmarks Biblioteksforening

Biblioteket er den mest besøgte kulturinstitution med 36 millioner besøg om året.

I disse år er der en del, der stiller spørgsmålstegn ved biblioteket som fysisk sted, fordi mere og mere bliver digitalt. Når materialerne bliver digitaliseret, og selv bøgerne bliver til e-bøger, vil biblioteket så eksistere om 10 år? Det, vi kan se i dag, er, at selvom vi hvert år mere end fordobler digitale udlån over Internettet, så strømmer folk stadig til. Så pessimisterne har ikke så meget at have deres sortsyn i.

At digitaliseringen skulle true det fysiske bibliotek klynger sig tæt op ad et begrænset kendskab til, hvad det moderne bibliotek beskæftiger sig med i dag. For bibliotekerne som møde- og læringssted spiller en stadig større rolle i kommunerne, jo mere vi digitaliserer. Og som man kan læse af artiklen om statsbiblioteket her i bladet – også som studie- og arbejdssted.

Vidensdeling og vidensspredning, læseevne og it-færdigheder, formidling af litteratur og sprog, innovation og partnerdannelse, der for borgerne betyder mulighed for idékabelse og kreativitet, dannelse og empowerment, – bibliotekerne bidrager til at styrke borgernes evne til løse problemer og opgaver, tænke demokratisk, leve i et demokratisk samfund og samtidig tænke kritisk.

Biblioteket er det unikke fysiske mødested for borgerne – om 10 år vil det være endnu mere tydeligt selv med udviklingen af teknologien. Adskillige undersøgelser viser, at mennesker har brug for relationer, der rækker ud over de digitale. De har brug for medborgerhuset, folkeoplysningen og et sted for nærvær. Og det helt centrale: en fortsat læringsmulighed lokalt med biblioteket som en mere og mere væsentlig hjørnesteen.

Biblioteket er selvfølgelig det fysiske rum, men det er også meget mere i det offentlige rum. Med bl.a. sit fokus på opsøgende arbejde i lokalområdet og indsatsen for at være det sted, der sætter læsning, læselyst, formidling af vigtig information eller it-formidling på dagsordenen dér, hvor borgerne findes, hvad enten det handler børnehavebørn eller ældre, f.eks. med it-tilbud. For nu at nævne et par yderpunkter i den mangfoldighed bibliotekerne arbejder med.

Biblioteket skal selvfølgelig være tidssvarende og tidsbevidst og forbinde sin folkeoplysende opgave med samfundets dynamiske udvikling, men det skal også samtidig til enhver tid være brobygger mellem samfundet og borgerne, og deres kulturelle såvel som læringsmæssige behov livet igennem.

Brugerne ønsker både et stærkt digitalt udbud og et godt fysisk bibliotek. *Svend Larsen* skriver om Statsbibliotekets udvikling og hybridbiblioteket i praksis.

Vi ved, at biblioteker betyder noget i den enkeltes hverdag. Et stort dansk forskningsprojekt påpeger, at biblioteker også kan spille en rolle som strategisk faktor i byudviklingen og ser på, hvad det kræver af arkitektur, indretning og brand. Helsingør Kommune har gjort det i praksis. I et stort interview fortæller *Per Tærsebøl* og *Peter Grønholt* hvordan. *Dorete Dandanell* beretter i Politikerprofilen om arbejdet som kulturudvalgsformand i Lyngby-Taarbæk.

Og så inviterer Danmarks Biblioteksforening alle medlemmerne ud på gulvet og op til dans. Til en debat om struktur og regionalforeningernes organisering. Tre-fire spor tegner sig.

Redaktionen ønsker læserne en dejlig sommer!

- 2 Biblioteket er det unikke mødested
- 4 Brug biblioteket og lev lidt længere
Martin Lundsgaard-Leth
- 5 Ud på gulvet.
Hvordan skal DB se ud i fremtiden?
- 6 Helsinki planlægger unikt bibliotek
- 7 Læsefremme og it-mobilisering i Sverige
Per Nyeng
- 8 NU og DA med Benny Andersen
- 9 DB Enqueten: Biblioteket er et underværk,
mener Benny Andersen
- 10 Bibliotek på alle platforme
Svend Larsen
- 12 Biblioteket som strategisk faktor i byudvikling.
Forskningsprojekt fra IVA
Henrik Jochumsen, Casper Hvenegaard
Rasmussen og Dorte Skot-Hansen
- 16 Byudvikling i Helsingør: Interview med
Per Tærsebøl og Peter Grønholt
Hellen Niegaard
- 21 Portræt af Peter Grønholt
- forkæmper for biblioteker, kunst og kultur
- 22 KL-Konference: Kultur og fritid
er velfærdens råstof
- 24 Både bredt og smalt i Lyngby-Taarbæk
Politikerprofilen ved Dorete Dandanell
- 26 Fra professionsskole til akademi
Dorete Dandanell
- 26 Det Danske Sprog- og Litteraturselskab
fejrer 100 års indsats
Jesper Gehlert Nielsen
- 28 Brugerinnovation nord for Limfjorden
Louise Eltved Krogsgård
- 29 Alt mellem himmel og jord
- på Glostrup Bibliotek
- 30 Nyt Nørager Bibliotek sammen med Kulturhus
Lone Skov Sørensen
- 31 Kortere DB årsmøde fra 2013
- 31 Årets klassiker: Klaus Rifbjerg
- 32 DB kulturkonference

Centrumbiblioteket: Spændende mødeplads i Helsinki 6

Benny Andersen - perfekt til ferielæsning 8

Brugerne vil have bibliotek på alle platforme 10

Klaus Rifbjerg bliver årets klassiker 31

BRUG BIBLIOTEKET OG LEV LIDT LÆNGERE

Når du læser og bruger biblioteket, lever du længere. I en artikel i tidsskriftet *Scandinavian Public Library Quarterly* 2011/1 refererer de islandske bibliotekarer Hrafn Andres Hadarson og Margret Sigurgeirsdottir (Kopavogur Public Library) til ny canadisk og finsk forskning, der ikke lader tvivl tilbage om, at biblioteksbesøg og læsning – også – kan ses som en sundhedsfremmende og livsforlængende aktivitet.

Hjernen stimuleres

De vågne islændinge refererer til videnskabelige undersøgelser fra University of Toronto, der viser, at biblioteker og læsning, "more than any other physical exercise" er med til at forlænge livet betydeligt. Det betyder f.eks., at læsende rygere lever længere end ikke-læsende rygere!

Hjernen er et fysisk organ, der, på samme måde som resten af kroppen, behøver work-out og vedvarende stimulans. Ifølge professor Keith Oatley ved University of Toronto er læsning noget af det, der virker allerbedst. Derudover forøger læsningen af skønlitteratur ens IQ. Biblioteker kan betragtes som "læsesportens" kraft-

værker; et sted der genererer en endeløs proces af stimulans i folks hjerner. Derudover er det at gå, løbe, cykle eller på anden måde bevæge sig hen til biblioteket jo også en sund og forfriskende aktivitet.

... og empatien styrkes

Keith Oatley skriver yderligere i *New Scientist*, at læsning af skønlitteratur ser ud til at stimulere de dele af hjernen, hvor medfølelse og empati bliver født. "Når du læser en fortælling, giver du dig selv lov til for en stund at træde ind i en anden person. Det er med til at løse op for barrierer i din egen personlighed. Flere forsøg viser, at litteratur, når den er bedst, ikke bare er underholdende, men også er med til at forhøje din evne til at leve dig ind i andre, hvilket igen er med til at forbinde os med noget større uden for os selv".

... på biblioteket, hvor der er mulighed for at møde andre

Endelig refererer de islandske bibliotekarer til dr. med Docent Markku Happa fra Det Nationale Folkesundhedsinstitut i Finland, der, ud fra sin forskning konkluderer – og det kan vist ikke gentages for tit – at biblioteket efterhånden er et af de eneste steder, hvor hvem som helst kan

mødes på lige fod med andre "which makes it an extremely healthy place for people".

Biblioteket som sundhedscenter

Altså: Gå på biblioteket hvor du kan møde andre og finde bøger (i den medieform der passer dig), som du kan blive både klogere og sundere af at læse.

Pointerne i artiklen understøtter meget af det, vi allerede ved fra forskning i Sverige, Norge og England. Det giver fortsat god mening at tænke folkebibliotekerne med ind i de initiativer, der i disse år sker på sundhedsområdet. Et godt og sundt liv handler om mere end motion og kost. I kommunernes sundhedspolitikker skal hjernens velbefindende og stimulans derfor prioriteres mindst lige så højt som de såkaldte KRAM-faktorer (kost, rygning, alkohol og medicin).

Der er brug for bevidsthed om, at biblioteket også er et sundhedscenter.

Martin Lundsgaard-Leth,
bibliotekschef i Ikast-Brandø,
medlem af DBs Repræsentantskab

UD PÅ GULVET

HVORDAN SKAL DB SE UD I FREMTIDEN?

På opfordring af bl.a. fra foreningens repræsentantskab tog DBs forretningsudvalg sammen med regionernes bestyrelser på et møde i april hul på drøftelsen om den fremtidige struktur. På FUs maj-møde blev en køreplan for processen lagt fast.

Megen god energi er gennem år og dag blevet brændt af i landets foreninger på mere eller mindre rigide strukturdiskussioner, men klart er det, at alle organisationer og da ikke mindst en interesse- og lobbyorganisation med 100 års historie som DB, nu og da har behov for et eftersyn. Når strukturen skal diskuteres lige nu hænger det sammen med, at nogle af de regionsforeninger, DB fik som erstatning for de 14 gamle amtsforeninger i forbindelse med kommunalreformen i 2007, efter de regionale bestyrelses opfattelse ikke fungerer optimalt. Dertil kommer som sagt, at det for alle organisationer altid er sundt at se på, om strukturen understøtter det arbejde, der foretages, og de mål der efterstræbes, bedst muligt? Om nogle aktiviteter muligvis kan koordineres bedre – og lignende.

Tre-fire spor, som organisationen kunne udvikle sig ad, blev oplistet på april mødet. Det første er en finpudset og opdateret udgave af den eksisterende model, eventuelt med en større centralisering af visse opgaver. Det andet spor går på, at kommunerne er direkte medlemmer og selv vælger repræsentanter til en delegeretforsamling af en art, der så vælger bestyrelsen. Her står hovedforeningen for alle aktiviteter – også lokalt i modsætning til i dag, hvor de regionale foreninger kører autonomt og selv beslutter og gennemfører egne aktiviteter. På tredje spor lægger man sig tæt op ad Kulturregionerne. Og endelig er der så sporet ud i det åbne landskab, spor 4 – endnu ubeskrivet!

Maj måned var helliget udformningen af et debatoplæg, og det skal så drøftes ad forskellige kanaler. Sigtet er, at man på årsmødet i Frederikshavn i marts 2012 får en regulær temadebat om sagen og diverse modeller, så man i foråret samme år kan sende et egentligt forslag til ny struktur til høring, før Repræsentantskabet i efteråret behandler det. Hvilket vil sige, at man på årsmøde 2013 i København kan beslutte vedtægter og endelig

struktur med effekt fra næste kommunalvalgsperiode. Processen kan synes lang, men kan næppe gøres kortere og kan under ingen omstændigheder ændres før næste valg pga. de nuværende vedtægter.

Undervejs skal debatten bredes ud, så den ikke begrænses til DB centralt og regionernes bestyrelser. Tre kanaler er bl.a. aktuelle. En ny blog på db.dk, drøftelser med landets medlemskommuner på den kommende Tur Danmark og debatartikler her i bladet.

På bloggen kan man læse mere om fordele og ulemper ved de nu foreslåede spor, ligesom man kan opfriske kendskabet til den

Strukturen er sat til debat. Danmarks Biblioteksforening og de fem regionale biblioteksforeningers organisering skal have et eftersyn. Hvad fungerer, og hvad gør ikke? Vær med til at lægge det nye spor, DB skal køre ad

struktur Danmarks Biblioteksforening har i dag, som blandt andet forudsætter regionsforeninger for at skabe så bred en politisk repræsentation som muligt i DB centralt.

Der er behov for nytænkning og en debat med højt til loftet. Spændende bliver det. Og skulle det endelige resultat ende med en opgradering af dagens struktur, så har debatten i alle tilfælde sikret, at der også i fremtiden vil være ejerskab omkring organisationen og dens virksomhed hos medlemmerne.

DBs stærke placering i det nationale bibliotekslandskab hænger sammen med forudsætningerne for den nuværende struktur. De er alle væsentlige for en landsdækkende interesseorganisation. Det drejer sig om politisk dækning og ejerskab, engagement og tyngde, repræsentativitet geografisk, samarbejde mellem fagfolk

og politikere. Skal DB fremover have politisk tyngde og gennemslagskraft, skal disse elementer naturligvis også sikres på et nyt spor.

Biblioteksudviklingen og de nye digitale medier kræver fortsat en stærk fortalere og forkæmper for borgernes ret til uhindret adgang til viden og information såvel som til kulturoplevelser. **Derfor: Tøv ikke. Vær selv med og fortæl, hvor du mener, at biblioteksforeningen skal styrkes og hvor f.eks. regionsforeningernes muligheder ligger. Gør det på den nye blog på db.dk/struktur fra juni – eller tag spørgsmålet op i biblioteksregionerne eller her i bladet.**

Hellen Niegaard

MØDEPLADS I CENTRUM

Nyt Centrumbibliotek med 5.000 besøgende hver dag! Det er visionen for den finske hovedstads nye flagskib på biblioteksfronten. Kommunen har i flere år haft som ønskemål at skabe et nyt stort bibliotek midt i Helsinki

Projektplanen er nu offentliggjort og bygningen, som placeres ved Tölvöiviken, forventes totalt set at blive på omkring 16.000 kvadratmeter heraf 10.000 til fremtidens bibliotek. Udgift: 69,9 millioner euro. Åbningen skal ske i 100-året for Finlands selvstændighed og er planlagt til juni 2017, hvis byrådet følger oplægget.

Mødeplads for læring og aktiviteter, no-

get for alle – er en anden målsætning. Biblioteket skal tilgodesee behovene fra en varierende brugergruppe. Ved siden af udlånsvirksomheden vil man bl.a. tilbyde plads til selvstændigt arbejde, moderne studiemiljøer, stillerum til refleksion og læsning, et aktivitets- og medborgertorv til byens borgeres produktioner samt et familiebibliotek! Også for turister er der nye tilbud – ud over information om Finland og hovedstaden, kan man finde fris-

ke aviser, nyheder og rådgivning. *Tuula Haatainen*, viceborgmester, siger om projektet, “at biblioteket bliver en mødeplads og et sted, som borgerne kan bruge frit og i fællesskab. Biblioteket bliver et centrum for oplevelser og møder, hvor moderne teknik gør det lettere at tage nye ting til sig. Centrumbiblioteksprojektet er en vigtig fremtidsinvestering”, pointerer Haatainen.

I 150 år har Helsinki haft et folkebibliotek, og i dag har den finske hovedstads knap 600.000 indbyggere adgang til et biblioteksnetværk bestående af 36 forskellige biblioteker. Herunder det internationalt kendte Bibliotek10 med it og musik. Disse benyttes flittigt. Statistikken for sidste år er på 15,6 lån pr indbygger, 6,4 mio. fy-

siske besøg og 6.8 mio. virtuelle besøg. Foreløbig forventes det ikke, at nogen af disse biblioteker lukkes eller ændres. Som *Maija Berndtson*, direktør for Helsinkis biblioteker, oplyser til *Danmarks Biblioteker* betragtes det nye centrale bibliotek som et tilbud for sig.

Det er tanken at afholde en international arkitektkonkurrence om byggeriet i år og at offentliggøre resultatet under World Design Capital-året 2012. For at biblioteket kan stå klart i 2017, skal selve byggeriet påbegyndes i juni 2014.

Uddrag fra *Projektplanen för Centrumbiblioteket* kan findes på keskustakirjasto.fi/en/project/

/HN

Læsefremme og it-mobilisering i SVERIGE

Af den voksne svenske befolkning anvender 1,5 mio. overhovedet ikke internettet, og af dem er hele 1,3 mio. over 50 år

– viser en nys publiceret kortlægning af svenskernes it-færdigheder. Og det har forurolet en række organisationer og myndigheder, herunder Svensk Biblioteksforening, så meget, at de i et fælles opråb maner til en forstærket indsats for at få efternølerne med og som mål opstiller, at i hvert fald en halv million flere personer kan bruge nettet ved udgangen af 2013 i forhold til i dag. Nævnes kan også, at den svenske it-minister *Anna-Karin Hatt* netop har nedsat et særligt Digitaliseringsråd, som skal udvikle og stille forslag til en overordnet digital agenda for Sverige og initiere til, at landet bliver et af klodens mest fremgangsrigte digitale samfund.

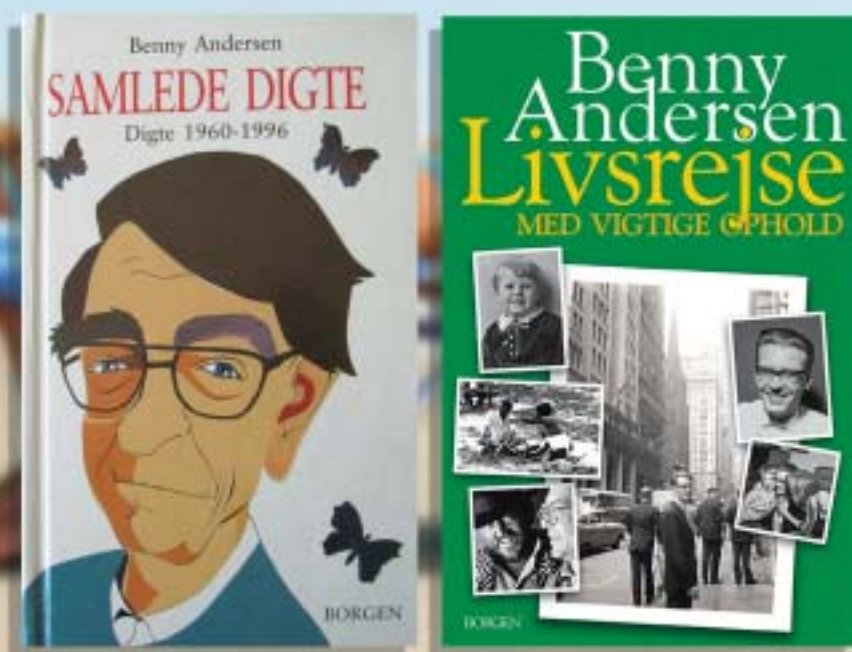
Også den svenske kulturminister *Lena Adelsohn Liljeroth* er bekymret, nemlig over at den læsevne, som i et teknologisk højtudviklet videnssamfund er så altafgørende, ligger på et rekordlavt niveau hos de helt unge. Især hos drengene. "Det er et stort problem. Ikke bare fordi så mange unge ikke oplever glæden ved at læse. Også fordi det på længere sigt er et demokratisk problem", mener ministeren. For om muligt at få vendt denne uheldsvangre udvikling, styrke udbuddet af og tilgængeligheden til litteratur og effektivisere de offentlige læsefremmende indsatser har hun derfor tilsat en *Litteraturudredning*. Udredningen skal bl.a. analysere bog- og tidsskriftmarkedet. Samt – ikke mindst i relation til de teknologiske muligheder og udfordringer – se på bibliotekernes læsefremmende aktiviteter og strategier. Herunder stille forslag til den bedst mulige udnyttelse af de statslige midler til bibliotekssektoren.

Som ankermand for dette arbejde har kulturministeren udpeget tidl. rigsbibliotekar *Tomas Lidman*. Udredningen forventes at fremlægge sine forslag i september 2012.

E-bogen er en af de medieformer, som i direktivet til den nye litteraturudredning fremhæves som en vigtig brik i styrkelsen af udbuddet og adgangen til kvalitetslitteratur. Men ligesom i Danmark besværliggør ophavsretsloven og de eksorbitante forlagsprofitter også i Sverige en markant indsats, når det gælder biblioteksindkøb og udlån af e-bøger. Det har Kungliga Biblioteket og Svensk Biblioteksforening fundet så utilfredsstillende, at de har iværksat en *E-boksutredning*. Udover at kortlægge markedet og udviklingstendenserne på e-bogsområdet skal denne udredning analysere og gå i clinch med de aktuelle hurdler for en bredere og mere målrettet biblioteksudnyttelse af mediet. Blandt andet i relation til kollektive licensaftaler og Open access.

Hvad angår de ophavsretslige forhindringer for biblioteker og arkiver til fremover at gøre digitalt, ophavsretsligt beskyttet materiale (tekst, billede og lyd) lettere tilgængeligt for almenheden, så ser det i øvrigt ud til, at de meget snart minimeres. Ifølge den *Ophavsretsutredning*, som præsenterede sine forslag i midten af april, skal de nuværende regler og procedurer således gøres smidigere og mindre rigoristiske. En ny ophavsretslov forventes vedtaget til ikrafttrædelse 1. januar 2013.

Per Nyeng

NU OG DA

med Benny Andersen

For Benny Andersen-affionados er der godt nyt på vej. Den store digter, forfatter, komponist og pianist udsender snart nye digte. Benny Andersen debuterede med digtsamlingen *Den musikalske ål* i 1960 og har siden udgivet adskillige digtsamlinger, noveller, romaner og bl.a. de herlige børnebøger om Snøvsen. Lyrikeren og pianisten er også kendt for sine *Svantes viser* fra 1972 og i den sammenhæng for sit mangeårige musikalske samarbejde med Povl Dissing. Et univers, der er kendt af alle danskere, og et univers der senest har inspireret sangerinden Dodo, som på sin cd *DODO BENNY BOSSA* viser, hvordan sangene ville lyde, hvis Svante var en kvinde anno 2011.

Benny Andersen leger med det danske sprog på en underfundig måde, hvor han bringer ordspil og anden leg med ord ind i lyrikken i kombination med humor, skæve synsvinkler og små puf til danskernes dobbeltmoral. Omtrent sådan sagde Bruno Svindborg, forskningsbibliotekar ved Det Kgl. Bibliotek, i sin motiveringstale (se www.dbf.dk/2011 – Årsmøde 2011, Priser) til forfatteren på Danmarks Biblioteksforenings Årsmøde på Kulturværftet i Helsingør i marts i år. Her modtog Benny Andersen endnu en litterær pris – denne gang Edv. Pedersens Biblioteksfonds Forfatterpris. Lige nu lægger Benny Andersen allersidste hånd på sin nye digtsamling *NU OG DA*, som udkommer i efteråret.

Mangler De sommerlæsning i ferien i år?

Så anbefaler redaktøren varmt Benny Andersens digte. Hvorfor ikke tage tyren ved hornene og medbringe den ikke særligt handy murstensbog, men billed- og oplevelsesrige *Samlede digte*

1960-1996 til sommerens ture ud i det grønne eller blå. Den har slået alle rekorder for lyrik ved at udkomme i over 130.000 eksemplarer. Og den rummer digte og ord til alle dage. Digte, der absolut tåler gensyn.

Eller læs om Benny Andersens egen finurlige vej til musik og lyrik i *Livsrejse med vigtige ophold* (Borgens Forlag, 2007); en rejse gennem Benny Andersens liv og forfatterskab skrevet af ham selv gennem de sidste 50 år. Eller læs et interview med ham i bogen *Der hvor man vakler - Syv markante mænd om deres livs udfordringer*, lavet af Tim K. Christensen (Borgens Forlag, 2009).

Benny Andersen er opvokset i et arbejderhjem under trange kår. Hans far var murerarbejdsmand, men selvom familien var hårdt presset økonomisk og måtte flytte 12 gange inden Benny Andersen fyldte fem år, var det meget vigtigt for dem, at Benny Andersen og hans bror fik mulighed for at udfolde sig i den retning, de gerne ville. Familien investerede derfor i et klaver, før Benny Andersen var fyldt ti, og ved det lærte han at spille. Allerede i sine helt unge år læste Benny Andersen også meget. Han kunne læse, før han kom i skole, og i sin skoletid læste han mange og tunge værker. Senere har han fortalt, at han formentlig var så optaget af læsningen, fordi han forsøgte at finde sin egen unikke identitet. Han følte ikke, han kunne følge med de andre frembusende fyre i skolen. Benny Andersen forlod skolen efter syvende klasse og fik arbejde som cykelbud – og hvad der videre hændte, må man selv læse. Kedeligt er det ikke. Læs mere på Wikipedia.dk og litteratursiden.dk
Rigtig god læselyst!

/Hellen Niegaard

BIBLIOTEKET ER ET UNDERVÆRK!

- mener Danmarks store lyriker

Hvornår kom du første gang på biblioteket?

Jeg kommer fra en ret fattig, men overmåde læseglad familie. Min mor lånte såvel voksenlitteratur som børnebøger hjem fra det lokale bibliotek.

Hvad betyder biblioteket, hvorfor er det vigtigt, at vi har det?

Biblioteket er simpelthen et underværk! Et af nutidens vidundere er jo biblioteket i Alexandria, som jeg i øvrigt for få år siden besøgte i dets nuværende, pragtfuldt genopbyggede form.

Hvad bruger du selv biblioteket til?

Jeg har selv et stort privatbibliotek, men nu og da må jeg på nærmeste kommunebibliotek for at opspore et værk, som kan hjælpe mig i mit arbejde. I øvrigt har jeg i årenes løb holdt adskillige foredrag på biblioteker rundt om i landet, så jeg anser også biblioteker som nogle af mine arbejdspladser.

Har du et forslag til et bibliotekslogan?

Jeg har to forslag.

- 1: Bøger er ikke det værste, man har!
- 2: En bog i hånden er bedre end ti på nettet!

Hvem er dine egne favoritforfattere?

Umuligt at besvare; som at skulle vælge mellem sine børn.

Hvilken bog læser du selv lige nu?

Synonymordbogen, dels som hjælp til krydsogtværsløsninger, dels for at finpudse min kommende digtsamling, *NU OG DA*.

Jeg er p.t. godt i gang med at skrive digte og andre tekster til bogen, som jeg har lovet forlaget (Borgens Forlag, red.) at sende manus til i løbet af maj måned, så den kan udkomme til efteråret i begyndelsen af bogsæsonen.

Foto: Klaus Holsting

BIBLIOTEK PÅ ALLE PLATFORME

DET HYBRIDE BIBLIOTEK

Brugerne vil have bibliotek på flere platforme – digitalt, i fysisk format og som sted. Statsbiblioteket (SB) har opgjort sine aktiviteter for perioden 2007-2010 og analyseret udviklingen.

Den digitale benyttelse er i tydelig vækst, men samtidig står det klart, at brugerne ønsker andet og mere – og i øvrigt at de digitale ressourcer skal formidles. *Mere digitalt – Større synlighed – Bedre navigation* hedder det således i bibliotekets *Strategi 2011-2014*.

Direktør Svend Larsen er ikke i tvivl. I 2014 vil Statsbiblioteket helt sikkert være et andet bibliotek, end det er i dag, men det vil fortsat være et hybridt bibliotek. Altså bestående af både et digitalt bibliotek og et fysisk bibliotek – med et godt studiemiljø!

Det hybride bibliotek er en af de betegnelser, der bruges for at beskrive, hvad et bibliotek er i en tid med store forandringer i medier og informationsteknologi. Det er en meningsfuld betegnelse, og det illustrerer den udvikling Statsbiblioteket gennemgår. Statsbiblioteket har netop afsluttet en fireårig kontraktperiode med Kulturministeriet og har i den forbindelse gjort status for udviklingen. Kort fortalt er udviklingen præget af uændret udlån af fysiske materialer, øget brug af det fysiske bibliotek som ramme om studier og en markant stigning i benyttelsen af de digitale materialer. Nogle tal for udviklingen fremgår af nedenstående oversigt.

Det digitale bibliotek

Som oversigten viser, er der stor vækst i brugen af det digitale materiale. Det gælder specielt brugen af digitale tidsskrifter, og det gælder brugen af musik via BibZoom. BibZoom drives som bekendt af de tre biblioteker Herning, Odense og Statsbiblioteket. BibZoom er det suverænt mest benyttede digitale tilbud i folkebibliotekerne, og det er opløftende, at et samarbejdsprojekt har den position.

Brugen af e-bøger er også i vækst, men de fylder klart mindre i det store billede. Forklaringen er nok den enkle, at udbuddet af e-bøger endnu ikke er så stort, og at det for brugerne ikke er lige så nemt at bruge e-bøger som at bruge e-tidsskrifter. Statsbiblioteket vil gerne fremme brugen af e-bøger med de fordele, det indebærer for både brugerne og for biblioteket. Vi undersøger derfor mulighederne for at udvikle nye servicetilbud på e-bogsområdet i samarbejde med både danske og udenlandske leverandører.

Satsningen på de digitale materialer er sket ved nedprioritering af det fysiske materiale. Der indlemmes mindre fysisk materiale i form af bøger og tidsskrifter, og der er gjort en målrettet indsats for at effektivisere håndteringen af det fysiske materiale. Udgifterne til indlæmmelse, registrering og udlån af bøger og tidsskrifter er reduceret med 8 % i perioden 2007-2010, mens udgiften til indkøb og håndtering af digitale materialer i samme periode er steget med 5 %. Samtidig er udgiften til vejledning og formidling øget. Det er nok værd at fremhæve, for selv om digita-

	2007	2008	2009	2010
Udlån (fysiske)	1.059.135	1.106.139	1.180.505	1.182.606
Antal besøgende på hovedadressen	366.515	364.845	374.139	407.425
E-bøger – antal titler	41.604	53.395	188.030	210.286
E-bøger – antal download	52.195	83.988	92.142	123.931
E-tidsskrifter – antal titler	21.896	43.574	74.520	64.151
E-tidsskrifter – antal download	1.330.026	1.874.927	4.649.733	9.527.991
BibZoom, antal tilsluttede kommuner	84	95	97	98
BibZoom, antal besøgende/brugere	–	–	470.955	644.104
BibZoom, antal download	1.699.762	2.523.230	5.893.598	11.612.412

K I PRAKSIS

Foto: Statsbiblioteket

le materialer er efterspurgt af brugerne, så sælger de ikke sig selv. Derfor afsætter Statsbiblioteket flere ressourcer til at synliggøre bibliotekets informationsressourcer og services. Det sker via markedsføring, og det er et mål, at de forskellige brugersegmenter kender, forstår og anvender de tilbud biblioteket udvikler. Øget synlighed sker også via udvikling af systemer. Det gælder søgesystemet, hvor de enkelte artikler i Statsbibliotekets e-tidsskrifter og de enkelte kapitler i e-bøgerne – p.t. ca. 200 mio. enheder – nu er synlige ved søgning. Et andet eksempel er den kulturarvportal, som Statsbiblioteket lancerer i juni måned under navnet 'Mediestream'. Formålet er at synliggøre den del af kulturarven, biblioteket har ansvaret for. Rettighedsspørgsmål gør det til en kompliceret sag. I første omgang fokuseres derfor på at tilgængeliggøre 600.000 timers radio og tv samt 45.000 reklamefilm til videregående uddannelse og forskning over hele landet. En del af dette materiale vil også blive tilgængeligt for borgerne via BibZoom.

Det fysiske bibliotek

Det fysiske bibliotek har stadig en funktion, ikke som det sted man primært henter bøger og andet fysisk materiale, men som et attraktivt sted for læring, studier og samtale. Det er i hvert fald Statsbibliotekets erfaring. Vi har oplevet stigende besøgstal, og det ser vi som et resultat af en bevidst satsning på udvikling af biblioteksrummet. Der er i 2010 gennemført et større moderniseringsprojekt, som omfattede indretning, men som også omfattede omorganisering af servicen, ny bemanning og systematisk videreudvikling af faglige og personlige kompetencer. Projektet var baseret på viden om brugeradfærd og brugerønsker. Moderniseringsprojektet videreføres i år, og øget markedsføring af det fysiske bibliotek og dets service vil være en integreret del af det.

Strategien

Den klassiske opfattelse af strategi er, at det er en "køreplan til fremtiden". Den slags strategi er svær at praktisere i en

kompleks og dynamisk virkelighed. Statsbiblioteket har formuleret en ny strategi for perioden 2011-2014 under overskrifterne: Mere digitalt – Større synlighed – Bedre navigation. Disse ord udpeger en retning, men de er i lige så høj grad en sammenfatning af de erfaringer, vi har gjort i den foregående periode, og som er opgjort i tal i oversigten på side 26. Når vi kommer frem til 2014, vil Statsbiblioteket være et andet bibliotek, end det er i dag. Men det vil fortsat være et hybridt bibliotek, bestående af både et digitalt bibliotek og et fysisk bibliotek i form af studiemiljø. Det er en konsekvens af, at vi for at imødekomme brugernes forventninger skal være flere steder og på flere platforme. Det er der store udfordringer i, men det skaber en dynamik, som gør det spændende at arbejde med biblioteker!

Svend Larsen,
direktør, Statsbiblioteket, Aarhus

Seattle Public Library fra 2004, tegnet af den verdenskendte arkitekt Rem Koolhaas

Garagen i Malmø

Biblioteket som STRATE

Stort forskningsprojekt ved IVA kortlægger, hvordan biblioteker indgår i strategier for byudvikling og i hvilket omfang dette stiller krav til en nytænkning af bibliotekets arkitektur, indretning og brand.

Både biblioteker og byer er kommet i stærk konkurrence i de senere år. De generelle nedskæringer på kulturområdet har ramt bibliotekerne relativt hårdt i forhold til f.eks. museer og teatre, og samtidig er de kommet i konkurrence i forhold til oplevelsessamfundets mange andre virtuelle og fysiske tilbud.

På samme måde er også byer stillet over for store udfordringer i den globale konkurrence. Det gælder om at tiltrække turister, virksomheder og nye borgere, og her er kultur i stigende grad blevet et konkurrenceparameter. Byerne brænder sig gennem kunstmuseer, musikhuse og mega-events og skaber nye, dynamiske byrum og hybride kulturarenaer, hvor den kulturelle mangfoldighed kan udfolde sig, fortæller de tre IVA-forskere *Casper Hvenegaard Rasmussen, Henrik Jochumsen og Dorte Skot-Hansen*, der står bag projektet.

GISK FAKTOR i byudvikling

Forskningsprojektet *Biblioteket i byudviklingen – oplevelse, kreativitet og innovation* ved Center for Kulturpolitiske Studier, IVA, sætter fokus på sammenhængen mellem biblioteksudvikling og byudvikling. Hvordan indgår biblioteker i strategier for byudvikling, og i hvilket omfang stiller dette krav til en nytænkning af bibliotekets arkitektur, indretning og brand? Dette er undersøgt gennem udvalgte cases af 'cutting-edge'-biblioteker suppleret med andre eksempler fra den danske og internationale biblioteksverden. Projektet er støttet af Realdania med den begrundelse, at det "skal kvalificere det faglige grundlag for debatten om, hvordan fremtidens biblioteker bliver strategiske faktorer i byudviklingen". Undersøgelsen publiceres i samarbejde med Danmarks Biblioteksforening til efteråret, men her vil vi give en forsmag på nogle af dens temaer.

Biblioteket som drivkraft

Kultur er som sagt blevet et konkurrenceparameter, og strategien om kulturdreven byudvikling har bredt sig som ringe i vandet over hele verden gennem de sidste tyve år med Guggenheim-museet i Bilbao som det mest fremhævede eksempel. Begrebet "Bibao-effekten" bruges nu om byer der har opnået et socialt og økonomisk løft på grund af en enkelt bygning. Opskriften ser let ud: "Just add culture and stir". Helt så enkel er sagen nu ikke, og der har været en omfattende kritik af denne tendens til instrumentalisering af kulturen: Hvor den før sås som et udtryk for oplysningens rene ånd, er den nu et redskab for andre, mere prosaiske formål. Men for så vidt har folkebibliotekernes formål altid været instrumentelt i den forstand, at det skulle forstås som en forandringsagent i forhold til at skabe en positiv social, økonomisk og politisk udvikling. Det nye er, at bibliotekerne er blevet en mere synlig agent i strategier for kulturel byudvikling, og gennem vores forskningsprojekt har vi identificeret tre

hovedtendenser for bibliotekets rolle i denne sammenhæng:

- **Ikon**
- **Placemaker**
- **Katalysator**

I forhold til bibliotekets rolle som ikon må man spørge: Hvorfor findes der på verdensplan så mange gode eksempler på kunstmuseer og musikhuse, der kan karakteriseres som ikoner og så få biblioteker? Har biblioteker som sådan været for konventionelle og mainstream til at indgå som en del af byers profil og branding? Her er der faktisk sket en ændring gennem opførelsen af de markante ikoniske biblioteksbygninger, der er kommet på det globale landkort de senere år. Det gælder Snøhetta's berømte Biblioteca Alexandrina fra 2002 og det i al fald bibliotekskredse berømmede Seattle Public Library fra 2004, tegnet af den verdenskendte arkitekt Rem Koolhaas. Og nye biblioteker er på vej: I Birmingham, Oslo og Aarhus sættes der på nye spektakulære bygninger, der skal bidrage til byernes images som kreative videns- og oplevelsesbyer.

Hvor antallet af egentlige biblioteksikoner kan tælles på én hånd, er der til gengæld en lang række vellykkede eksempler på, at biblioteker i stadig stigende grad bruges som placemakers i forhold til at styrke bycentre og bydeles attraktion og til revitalisering af tidligere industri- og havneområder. Biblioteker ses som kulturelle ankre i nye mixed-use kvarterer, der skal være levende og attraktive steder at bo, arbejde og besøge, og de bliver vigtige identitetsmarkører for byer og bydele som sådan. Biblioteket ses som en magnet, der skal tilbyde oplevelser og skabe liv. I USA og Canada er bibliotekerne i Seattle, Salt Lake City og Vancouver gode eksempler på, hvordan placeringen af nye biblioteker i bycentre skaber liv gen-

nem deres vægt på at fungere som tiltrækkende opholds- og mødesteder. I Europa er Amsterdams nye Openbare Bibliotheek nok det bedste eksempel på en vellykket placemaker, der samtidig gennem sine mange scener fungerer som et performativt rum i byen.

Endelig kan biblioteket ses som en katalysator for lokal udvikling, sådan som ikke mindst de engelske Idea Stores i det udsatte byområde Tower Hamlets i London er et godt eksempel på. Her er hele bibliotekskonceptet blevet gentænkt som et led i den mere overordnede strategi for et socialt og økonomisk løft af distriktet, og rebrandingen har medvirket til at biblioteket har fået et langt større besøgstal end tidligere. Med sin markedsorienterede formidling i kombination med det tætte samarbejde med den lokale voksenundervisning går oplevelse og læring hånd i hånd.

Biblioteket som et levende byrum

Ligesom byerne i disse år arbejder med at udvikle deres byrum som åbne, legende og multifunktionelle rum, sker der også store forandringer i bibliotekernes layout og indretning. Det rationelt ordnede univers er afløst af mere inspirerende rum, der opfordret til at opholde sig, mødes og opleve. Her har bibliotekerne lært af byplanlæggere, og mange nye og nyindrettede biblioteker bidrager til udvikelsen af byens *public domain*, dvs. steder hvor man møder dem, der er anderledes, og hvor den opdeling i aldersgrupper og livsstile, der ellers præger byen, nedbrydes. Denne tendens understøttes når bibliotekerne:

- **Lokaliseres i byens grænseland**
- **Skaber en transzone mellem biblioteket og den øvrige by**
- **Udvikler et multifunktionelt biblioteksrum**

AMERSFOORT BIBLIOTEK,
HOLLAND

ARKITEKT: DP6 ARCHITECTSTUDIO

INTEGREREDE SIDDEPLADSER

Biblioteket i Amersfoort er udover et sted for informationsøning også et sted for kulturel udveksling og socialt samvær. Biblioteket er indrettet med Frontline reoler med integrerede polstrede siddepladser, der indbyder til fordybelse og afslapning.

Salt Lake City library tegnet af Moshe Safdie

Hvor bibliotekerne som placemakers ofte placeres i byernes knudepunkter, kan lokalisering af biblioteker i byens grænse-land, hvor socialt forskellige kvarterer mødes, understøtte funktionen som public domain. Her er f.eks. biblioteket i Near North Branch i Chicago og Garagen i Malmø begge lokale biblioteker, der er placeret på kanten af bydele præget af meget forskellige livsstile. På denne måde understøtter de begge strategier for at skabe mangfoldighed og at understøtte netværk og sammenhængskraft. Gennem mødet med det anderledes får den enkelte mulighed for at spejle sig selv, og her får biblioteket en vigtig rolle som et åbent, offentligt rum.

Både i Vancouver og i Salt Lake City, der begge er tegnet af Moshe Safdie, finder man de store arkader, der som transzone danner overgangen mellem bibliotek og by. Her forgår et levende byliv med caféer, små butikker og promenader, der tilsammen skaber et open-minded rum, hvor mennesker mødes uforpligtende. Men også Seattle's Livingroom, Jubilee Library i Brighton's brug af pladsen foran biblioteket og Malmø Stadsbiblioteks inddragelse af parken omkring sig til

sommeraktiviteter kan ses som gode eksempler på denne tendens til at skabe en glidende overgang mellem byens kommercielle og offentlige rum.

Endelig styrkes biblioteket som et levende byrum gennem *multifunktionalitet*, og det betyder blandt andet, at de har mange forskellige funktioner, som igen tiltrækker mange forskellige livsstile, sådan at biblioteket ikke kun bliver til et rum for dem, der går efter den gode bog, men også for dem der søger andre former for tilbud og oplevelser. Dette hænger igen sammen med udviklingen af biblioteket som et oplevelsesrum, der både gennem sin iscenesættelse og sine scener for events bidrager til det som et projekt i Lyngby Stadsbibliotek har kaldt udviklingen "fra kulturfabrik til oplevelsesrum". Tendensen til at styrke bibliotekets oplevelsespotentialer ses som et gennemgående træk i de europæiske og amerikanske biblioteker, måske med undtagelse af de tyske biblioteker, som stadig overvejende understøtter undervisning og læring.

Biblioteket i byen – byen i biblioteket
Samtidig med det mere mørke billede af biblioteket som en synkende skude, vi har set i de senere år, tegner der sig et betyde-

lig lysere billede af bibliotekets fremtid, når man ser på den interesse, der både internationalt og herhjemme er for at bruge biblioteket som en dynamisk faktor i byudviklingen. Det er tydeligt, at biblioteker i stigende grad indgår som en strategisk faktor i udviklingen af den attraktive, levende og mangfoldige by, og at samspillet mellem de mere overordnede strategier for byudvikling og biblioteksudvikling spiller sammen på nye måder. Her stiller kravene om, at biblioteket skal fungere som en drivkraft og som et levende byrum samtidig krav om, at bibliotekerne skal gentænke deres arkitektoniske udtryk, design og funktioner. Den store udfordring ligger i, at dette sker på en måde, hvor biblioteket understøtter, at borgerne får meningsfulde oplevelser, kan udfolde deres kreativitet og får inspiration til innovation.

Henrik Jochumsen, Casper Hvenegaard Rasmussen og Dorte Skot-Hansen, forskere ved Center for Kulturpolitiske Studier, Det Informationsvidenskabelige Akademi, IVA (før 2011, Danmarks Biblioteksskole)

BYUDVIKLING i Helsingør >

Står man i overvejelser om nyudvikling af gamle erhvervsområder eller har ledige bygningsfaciliteter og er der brug for nybyggeri på biblioteks- og kulturfronten, så er der rigtig god grund til at drage en tur til den sjællandske nordkyst og se nærmere på Kulturområde Helsingør.

Her er der på mange måder rigtigt megen inspiration at hente og meget at lære, nu hvor et af landets mest spændende, ambitiøse og perspektivrige byudviklingsprojekter er ved at tage form.

I en samtale med *Danmarks Biblioteker* før påske fortæller to af projektets bagmænd, tidligere borgmester, byrådspolitiker *Per Tærsebøl* (C) og tidligere kulturdirektør *Peter Grønholt*, om vejen mod Kulturværftet og Kulturhavn Helsingør.

Mange danske kommuner køber sig i disse år fattige i konsulentbistand til to påtrængende lokale samfundsopgaver. Næmlig hvordan man på den ene side skaber nye arbejdspladser ved at genanvende nedlagte industriområder. Og på den anden side, og det oftest i sammenlagte kommuner, hvordan man kan skabe nye aktiviteter i de mange tiloversblevne administrationsbygninger, nedlagte sygehuse med mere.

Opgaven er i begge sammenhænge ofte kombineret med ønsker om og behov for at skabe nye byrum, der ikke ender som forladte centerområder efter forretningernes lukning og arbejdstids ophør, og som i stedet kan styrke lokal sammenhængskraft og samtidig skabe liv i ellers halvdøde bykerner.

Meget ofte peger konsulentrapporternes forslag på investeringer i kreativitet, i oplevelsesøkonomi, turisme og vidensaktiviteter som en vej frem. At det er lettere sagt end gjort, kan man se flere steder i mere eller mindre halvhjertede forsøg på at om-danne bl.a. forladte rådhusbygninger til steder for kultur. Ikke i Helsingør. Her realiseres i dag et usædvanligt og fornemt bud på ny målbevidst byudvikling. Her har kommunen satset stort med etablering af 'Kulturområde Helsingør', hvoraf den første del omfattende 'Kulturværftet' med hovedbibliotek, café, værfts-

museum og kulturfaciliteter til udstillinger, møder, teater og musik åbnede i oktober 2010. Alt i alt en stor omvæltning på havnen forrest på det gamle værftsområde mellem Kronborg og selve bykernen. Foreløbig arbejdes der på første fase af en om-lægning og planproces, hvor Helsingørs gamle skibsværft forvandles til *Kulturhavn Helsingør*. I flere århundreder for længe siden var området centrum for handel, kontrol med samme og sundtolden. Siden fulgte så en 100-årig periode, hvor området var centrum for skibsbyggeriet, Helsingørs største industri, frem til i dag, hvor hele denne del af Helsingør by er under forvandling til et nyt centrum for kultur, møde, transformations- og oplevelsesaktiviteter.

Hvordan turde I give jer i kast med så stort et byudviklingsprojekt i Helsingør?

PT: Det var vi simpelthen nødt til at turde. Kommunen overtog den kæmpestore værftsgrund og værftet efter lukningen i 1983, hvor ordrebogen var tom, og det stod klart, at det ville den blive ved med at være. Faktisk kom jeg selv til at lukke det, fordi borgmesteren dengang, Ove Thelin, var sygemeldt flere måneder efter at beslutningen var taget. Det lukkede dog ikke, uden at man

(Th.) Per Tærsebøl (C), er medlem af Helsingør Byråd siden 1974 og borgmester fra 1994 til 2010, hvor De Konservative gik fire mandater tilbage og måtte afgive borgmesterposten, formentlig delvist pga. en vis lokal modstand mod Kulturværftet.
(Tv.) Peter Grønholt var kulturdirektør fra 1993 til foråret 2010, og før det, fra 1988-1993, byens stadsbibliotekar, læs omtalen side 21.

ihærdigt havde forsøgt at fortsætte arbejdet, blandt andet med Helsingør Reparationsværft. Det kunne så heller ikke gå. Og så var der nogen af os, der nåede frem til, at grunden og værftsbygningerne skulle bruges til noget helt andet.

PG: På sin vis er det lidt svært at adskille de enkelte udviklingsforløb derefter, og der er i alle tilfælde både tale om en politisk historie og en administrativ historie. Selv var jeg ikke med i disse tidlige overvejelser. Det var en anden lokal central drivkraft, tidligere kommunaldirektør Flemming Jensen, som sammen med borgmesteren og byrådet gik i gang med at se efter nye løsninger for det samlede Værftsområde.

Hvad gik de ud på, og hvornår kom kulturen ind i billedet?

PT: Det er en lidt mærkelig historie. Jeg bliver normalt beskyldt for at være god til at regne den ud, men at vi endte med en stor satsning på kulturaktiviteter, er faktisk Lone Dybkjærs skyld. Sagen er, at vi på det tidspunkt, og jeg da især, gik varmt ind for, at der på de 60.000 kvadratmeter skulle laves storcenter og dertil desuden boliger og kontorer. Så skulle vi ind til en formel konfirmering af noget sådant i Miljøministeriet, troede vi. Jeg var godt nok lidt loren, da ministeren, dengang Lone Dybkjær, var

forsinket. Og hvorfor røbede hun, da hun kom: "Da jeg stod og børstede tænder her til morgen, kom jeg til at tænke på, at dette er jo helt galt. Det skal være noget helt andet, måske skulle der i stedet f.eks. gå får rundt på området eller noget helt andet", sagde hun. Og så rejste vi fra Helsingør os og sagde tak for i dag og gik. Siden havde vi diskussionerne med Lone Dybkjærs efterfølgere i ministerstolen, Svend Auken og Per Stig Møller. De var enige med Lone Dybkjær.

Per Tærsebøl smiler bredt.

PT: Jeg må indrømme, jeg blev noget stram i masken. Det var jo slet ikke, hvad jeg havde forestillet mig. Men siden har jeg ofte tænkt – ikke mindst i de år, hvor jeg hele tiden fik på puklen for Kulturværfts- og Kulturhavnplanerne, men selv blev stadig mere overbevist om det rigtige i idéen – at det var helt rigtigt og godt tænkt af Lone Dybkjær. Selvfølgelig skal vi ikke have butikker i et område, hvor vores kommune har en helt unik attraktion i verdensklasse. Det her er et godt eksempel på, at folk, der kommer udefra, ser noget helt andet, end man selv går rundt og gør. De skiftende miljøministre ønskede uden vaklen at friholde området omkring Kronborg, og i mellemtiden kom Kronborg jo også samtidig på UNE-

Peter Grønholt foran et udvalg af modellerne ...

Og det færdige resultat

> SCOs Verdenskulturarvliste. Så det endte med at blive til et krav om, at området skulle anvendes til kultur- og naturformål

Hvornår og hvorfor fandt I på, at værftet skulle bruges til hovedbibliotek?

PT: Det gjorde vi først efter, at vi fem-seks år eller længere havde diskuteret forskellige løsninger for det lukkede værft. Handels- og Søfartsmuseet, som ligger i for små lokaler i dag inde på Kronborg, fik først option på og til opgave at finde midler til at rykke museet herover. Det blev så ikke rigtigt til noget, og jeg og andre blev klandret for, at der ikke rigtigt skete noget. Så vi gik selv i gang med at finde andre muligheder.

PG: Ja, men inden havde vi i relation til Handels- og Søfartsmuseets option selv været rundt og kigget på andre byer, hvor man lavede ny levedygtig byudvikling med kulturelle aktiviteter på havnefronten, bl.a. i Liverpool. At det gamle hovedbibliotek fra starten af 1970'erne på Marienlyst Allé første gang i denne sammenhæng kom på banen omkring årtusindskiftet, var, fordi vi gentagne gange havde diskuteret pladsproblemer der, og så var der et kvikt medlem af kulturudvalget, der spurgte: hvorfor ikke lægge hovedbiblioteket på værftsområdet.

Hvordan gik I så mere konkret i gang?

PT: Først og fremmest handlede det om at finde partnere. Dels de oplagte: Slots- og Ejendomsstyrelsen med Kronborg og så Søfartsmuseet, som opnåede tilsagn om økonomisk støtte fra en række forskellige fonde. Men meget afgørende blev det da, at også Fonden Realdania kom til og havde midlerne til at skabe landskabsprojektet og dermed tilføre ny kvalitet til byen og samtidig sikre den historiske arv. Og dertil kom så forslaget om at trække et nyt hovedbibliotek ind i projektet.

PG: At tænke hovedbiblioteket ind, hovedbiblioteket med dets faste store driftsbudget og de 300.000 årlige besøgende og mange forskellige kultur- og vidensaktiviteter, skabte det helt rigtige fundament i forhold til at sikre liv hernede hele tiden og sikre en lokal forankring.

Noget andet er, at det samtidig betød bygning af et tidssvarende og fremtidsorienteret hovedbibliotek med god plads og med en helt unik placering i byen. Bygning 12 danner i dag en markant ramme om biblioteket som kundskabshus og læringscenter samtidigt med at det indeholder faciliteter for musisk og kunstnerisk udfoldelse. Her mellem de gamle værftsbygninger 10 og

12 findes desuden Kulturværftets store fælles foyer, hvorfra en flot arkade strækker sig langs biblioteket, forbi caféen og helt hen til bygning 13 og kulturhusdelen med de store sale og mødefaciliteterne. Og indimellem på alle etager, er der fine små balkoner og udkig til havnen, byen, Kronborg Slot, Øresund og Sverige.

PLANERNE OG REALISERINGEN

I 2004 vedtog et flertal i Helsingør Byråd en vision om at gøre kultur, kreativitet og kundskab til drivkraft for områdets udvikling som en del af en lokalplan. I løbet af 2005 fik kommunen så udarbejdet et egentligt udviklingsprogram for Kulturværftet med en fase 1 og en fase 2, og i slutningen af 2005 udskrev man en åben arkitekturkonkurrence i samarbejde med Akademisk Arkitektforening om omdannelse og udbygning af det tidligere skibsværft.

PT: Hele vejen igennem har det været os, De Konservati-

ve, som sammen med Socialdemokraterne, har båret projektet politisk igennem – støttet i første omgang ved lokalplanen af Dansk Folkeparti og ved godkendelsen af dispositionsforslaget i december 2006 af De Radikale.

Nå – til selve konkurrencen indkom i alt 87 forslag fra ind- og udland. Denne 1. fase af Kulturværftet indeholder bl.a. det nye hovedbibliotek og en længe efterspurgt multifunktionel sal, som sammen med nye udstillings- og mødefaciliteter og Café også kan bruges som konferencested – i alt ca. 13.000 kvadratmeter i værftsbygninger 10,12 og 13 – tegnet af arkitekterne AART fra Aarhus. Dertil kommer så det nye Søfartsmuseum i den gamle tørdok, 50 meter fra Kulturværftet, tegnet af arkitekt Bjarke Ingels, tegnestuen BIG. Samt restaurering og udviklingsprojekter af Kronborg Slot, Kulturhavn Kronborg herunder havnefronten og den åbne plads foran Kulturværftet og Søfartsmuseet.

Hvad går fase 2 på Kulturværftet så ud på?

PG: I 2025 udløber kommunens aftale med Siemens, som holder til her i den meget store, bagerste del af det gamle værftsområde, og det er så tanken at iværksætte fase 2 af Kulturværftet. Her er der mange muligheder. Bl.a. har vi talt om bymuseum, værksteder, musikskole og en videregående uddannelses-

institution. Det afgørende er, at også denne fase er med til at realisere kommunens overordnede vision: et kulturelt center for kundskab og kreativitet, udfoldelse, oplevelse, uddannelse og identitet. Et sted fyldt med liv i alle døgnets timer – syv dage om ugen. Et sted hvor mennesker mødes, børn, unge, voksne, de lokale og turisterne og de mange andre som vil bruge stedet f.eks. til møder. Et mødested for både det lokale og det globale. Intet mindre. Med fase 2 får vi også skabt en naturlig sammenhæng med den nordlige del af bykernen, til sejlklubben og stranden, helt hen til Øresundsakvariet.

Ved genbrug og udvidelse af ældre bygninger, skabt til andet formål, ser man ofte uharmoniske bygningsresultater. Hvad har man gjort her for at løfte de gamle industribygninger til den nye markante kulturbygning, det er blevet til?

PG: Det skyldes den særlige facade og tagstruktur, klimaskærmsstrukturen. En 'hud' i stål og glas, som omslutter de eksisterende bygninger. Den skaber et samlet bygningsudtryk samtidig med, at de enkelte bygningers egenkarakter bevares. Den er udformet med skærme, sejl og overdækninger i forbindelse med passager og de indre torve og arkaden – og giver et helt særligt bygningsudtryk, som passer meget, meget fint med de gamle værftsbygninger af forskellig slags og ind i helhedsbilledet af havnefronten.

Peter Grønholt, kommunens kulturdirektør indtil han gik på pension i foråret 2010, har ikke helt ladet sig pensionere og er stadig engageret i færdiggørelsen af projektets centrale kunstneriske udsmykning, en ny stor skulptur. Han fortæller ivrigt videre:

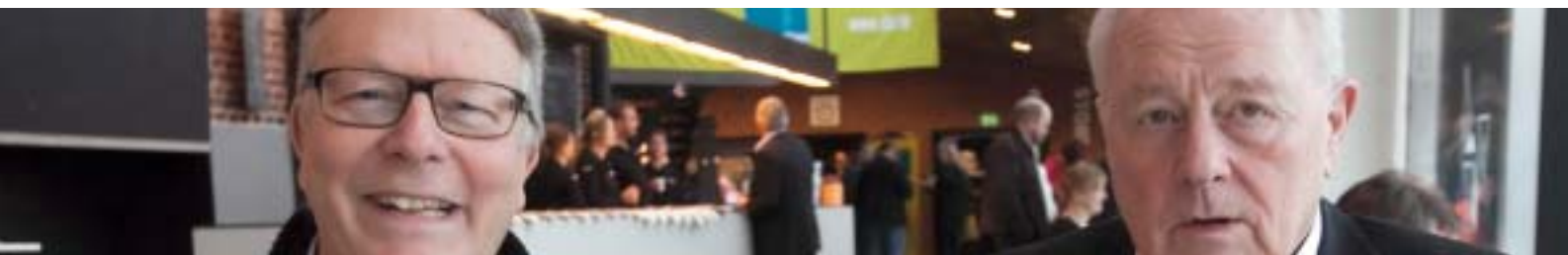
PG: Det nye Kulturværft opleves på grund af dens mange flader i sig selv som en skulptur med mange facetter. Vi har på den måde fået skabt helt enestående nye rum rundt om de gamle bygninger. Rum, hvor man frit kan bevæge sig rundt, og rum med en helt enestående udsigt. Ikke alene til Kronborg og det kommende søfartsmuseum i dokken, som i sig selv er et fantastisk byggeprojekt og som bliver en stor attraktion, men også til hele det nye havneområde og den ene pier, hvortil kunstnerne Michael Elmgreen og Ingar Dragset skaber en helt ny to meter høj skulptur og attraktion: 'HAN', en mandlig tvilling eller lillebror til Den Lille Havfrue på Langelinje.

PT: Og som med alt andet i forbindelse med dette udviklingsprojekt, har også denne skulptur givet anledning til stor debat; ikke bare her i byen men bl.a. også hos vores partnere i Realdania. Men nu kommer den, og så får vi se, om ikke den i sidste ende bliver lige så godt modtaget som Kulturværftet er blevet. Dejligt at se, hvordan mange, mange af de tidligere lokale skeptikere i dag kan se mulighederne og har vendt på tallerkenen.

Står andre kommuner med overskydende industri- eller administrationsbygninger og vil forsøge at 'kopiere' jeres løsning, hvad er så de tre vigtigste ting, de skal fokusere på?

Tærstøl og Grønholt overvejer begge et øjeblik og enes så om følgende: Tænk utraditionelt, vær modige og hold fast. Find de

> rigtige, gode og dygtige partnere. Og se potentialet i de lokale kulturinstitutioner og medtænk det; biblioteket er en oplagt mulighed!

HERTIL OG IKKE LÆNGERE

Før vi slutter, spørger *Danmarks Biblioteker* den tidligere borgmester og det nuværende byrådsmedlem Per Tærsebøl om lokale forlydender om fremtidige kulturbesparelser i millionklassen i de kommende år har noget på sig.

Hvad ligger der i det, og betyder det at f.eks. også biblioteksområdet igen skal spare ovenpå de besparelser, man foretog, da man valgte at genåbne budget 2011?

PT: Det er rigtigt, at vi har måttet genåbne indeværende budget. Bl.a. på grund af ærgerlige fejlbudgetteringer. På biblioteksområdet synes jeg nu ikke, det blev så galt. Der er tale om lidt mindre personaletimer og lidt andet, men samtidig har vi fået etableret det, man kalder åben, delvis selvbetjening i Hornbæk og Espergærde lokalbiblioteker. Der var tale om besparelser i 200 mio. kroner størrelsen, og de blev vedtaget af et byrådsflertal, inklusive os fra De Konservative, men det værste, synes jeg, var, at Venstre med borgmester Johannes Hecht-Nielsen så her i star-

ten af marts foreslog, at vi skulle spare yderligere 50 millioner kroner. Der må jeg indrømme, da meldte jeg personligt pas. Nu skal det være slut med besparelser!

Tilløbsstykke

Om Per Tærsebøls fromme ønske fra denne tidlige forårsdag holder gennem næste års budgetforhandlinger i Helsingør Byråd, står foreløbig hen i det uvisse. Ligesom tiden vil vise, hvad der kommer ud af anden fase af Kulturværftsprojektet. Det, som næsten alle med spænding venter på lige nu, er åbningen af det nye Søfartsmuseum og færdiggørelsen af landskabsprojektet Kulturhavn Kronborg, inkl. opsættelsen af Helsingørs nye bror til Den Lille Havfrue.

Én ting er sikkert, kommunen har med sit stort tænkte projekt på havnen vist vejen for nyudvikling andre steder. Flere kommuner har da også, bl.a. efter deltagelsen i Danmarks Biblioteksforenings store årsmøde på Kulturværftet sidst i marts i år, der var første konference på Kulturværftet, meldt deres besøg. Nu med flere fra de hjemlige byråd og forvaltninger.

Hellen Niegaard,
redaktør

Kulturværftet kort

Et moderne center for kulturel innovation ifølge kommunens vision. Kulturværftet er et kulturcenter med et stort moderne hovedbibliotek, værftsmuseum, udstillingsrum, møde- og konferencefaciliteter, loungeområder, værksteder og to multisale. Dertil kommer flere rum som arkade, foyer og udsigtsrum, der samler bygningen og giver borgerne og de besøgende mange forskellige muligheder for oplevelser.

Det nye kulturhus er markant placeret på det gamle værftsområde og i de gamle bygninger. Med udsigt til Kronborg, Helsingør by, Helsingborg, Kullen og Øresund. Kulturværftet er første del af tre projektet udført i sammenhæng.

Se også interview med kulturudvalgsformand Malene Carmel (C) og artikler om det nye bibliotek og om dets nye børneunivers i *Danmarks Biblioteker* nr. 1 og 2, 2011.

Det nye kulturområde i Helsingør består af tre projekter og har fire parter. Der er tale om tre selvstændige projekter, som også samarbejder på tværs.

Det er

1. Kulturværftet. Bygherre: Helsingør kommune.
2. Kulturhavn Kronborg. Bygherre: Helsingør kommune, Realdania og Slots- og Ejendomsstyrelsen.
3. Nyt Søfartsmuseum. Bygherre: Maritim Museums Byg. Desuden er Kronborg Slot i gang med en række udviklingsprojekter og restaurering. Bygherre: Slots- og Ejendomsstyrelsen.

Alle projekter forventes afsluttet i 2013. Anslåede udgifter alt i alt: 1.172 mio. kroner. Heraf står kommunen for 383, Fonden Realdania for 213, Slots- og Ejendomsstyrelsen 276 og 11 fonde (Søfartsmuseet) for 300 millioner kroner.

Læs mere på <http://www.kulturvaerftet.dk/om-kulturvaerftet/historien.aspx>

Kulturdirektør Peter Grønholt gik i marts 2010 på pension og satte dermed punktum for en lang karriere og indsats for borgernes ret og adgang til både lokale biblioteker og kulturtilbud af høj kvalitet.

Efter sin første ansættelse som nybagt bibliotekar ved Gentofte Kommunebibliotek i 1972, hvor han siden blev afdelingsbibliotekar for dets Bibliografiske Kontor, har Grønholt besat forskellige lederstillinger. Som vicedirektør for Gladsaxe og stadsbibliotekar først ved Herlev-Bibliotekerne og fra 1988 ved det daværende Helsingør Centralbibliotek.

Grønholt var siden en af de første biblioteksledere, som i 1990'erne blev direktør for hele kommunens kulturområde og var således i knap to årtier, fra 1993 til 2010, kulturdirektør for Helsingørs Kommunes Kultur- og Fritidsforvaltning.

Peter Grønholt har også deltaget aktivt i en række nationale og nordiske bibliotekssammenhænge, bl.a. var han formand for Danmarks Biblioteksforening gruppe B i perioden 1980-88. "En spændende, men også ind imellem meget turbulent politisk tid med hhv. borgmestrene for Vejle og Hundested, Karl Johan Mortensen og Bent Sørensen som formænd og Flemming Ettrup som direktør", fortæller han til *Danmarks Biblioteker*. "Og en tid bl.a. karakteriseret af, at DB havde flertallet i bestyrelsen for den ikke længere eksisterende selvejende virksomhed Indbindingscentralen A/S

samt i Bibliotekscentralen, DBC's forgænger, som servicerede stort set alle landets biblioteker". Peter Grønholt har sammen sine skiftende kulturpolitikere deltaget i alle Danmarks Biblioteksforeningsårsmøder og dets årlige diskussioner af bibliotekernes udvikling siden 1977

på nær to år. Med stor glæde fremhæver han årsmødet i 2000 i Helsingør, som han selv direkte var med til at planlægge. Endelig havde han også en finger med i spillet, da det gjaldt om at få DB's Årsmøde 2011 til Helsingør til det nye Kulturværftet, se interviewet på de foregående sider.

Begejstret forkæmper for biblioteker, kunst og kultur af høj kvalitet har takket af

I flere af sine lederstillinger har Peter Grønholt haft lejlighed til at planlægge nye biblioteker og byggerier. Et særkende i den sammenhæng har været hans engagerede indsats for kunstnerisk udsmykning af høj kvalitet i det offentlige rum. Han var således den administrative drivkraft i forbindelse med Bjørn Nørgård's første store udsmykningsopgave på Gladsaxe hovedbibliotek, med billedkunstneren Kirsten Christensens store keramiske udsmykning på Hjortesprikk bibliotek, Ursula Munch-Petersen og Erik Hagens Billedalfabet på Espergærde bibliotek og nu ikke mindst med den meget omdebatterede Michael Elmgreen & Ingar Dragset's skulptur "HAN" til Helsingørs nye Kulturværftet, hvis færdiggørelse han fortsat er engageret i.

Fællesnævneren for Peter Grønholts biblioteks- og kulturindsats gennem alle årene har været fagligheden, engagementet, og så det prisværdige at kunne grine afslappet i selskab med sine kombattanter og alle dele af biblioteksverdenen mv. uanset eventuelle politiske og faglige uenigheder.

/HN

Kultur og fritid: VELFÆRDENS

Kit eller flødeskum, puljer eller drift, besparelsemne eller investeringsobjekt, frivillige eller fastansatte? Oplæg og diskussioner på KL's majkonference i Kolding kom langt omkring

Taler og indlæg fra salen viste med al tydelighed, hvad også værten, formand for KL's børne- og Kulturudvalg og for Fredericias Kultudvalg *Jane Findahl* (F), opsummerede undervejs, at kultur og fritid er det hele: velfærdens råstof, kit og flødeskum – og "borgerne bliver bedre mennesker af at deltage i sådanne aktiviteter", som Findahl formulerede det.

Konferencens fortjeneste var især, at den fik understreget kommunernes behov for nytænkning på en række områder. Ud over digitale løsninger handlede det om, hvordan nås og fastholdes de unge, hvordan skabes inkluderende aktiviteter for nydanskere, og ikke mindst hvordan kommunerne kan håndtere og planlægge tilbud på kultur- og fritidsområdet i en tid, hvor danskerne i stigende grad foretrækker individuel adhoc-aktivitet frem for traditionel foreningsdeltagelse. Frivillige og samarbejdet med dem fyldte en del. Fokus skal ikke være at spare medarbejdere men at skabe gode aktivitetsbetingelser for de mange, der driver idrætsforeningerne, og for andre engagerede borgere. Afbureaukratisér lød det generelt og i forhold til f.eks. unge og ungeprojekter lød deisen: – gi' dem plads og gi' slip!

Når det gælder prioritering, så sats på hverdagslivet og f.eks. biblioteker, på mangfoldigheden og f.eks. nye fusionssteder, mødesteder der løfter og vær digital, anbefalede fremtidsforsker *Marianne Levinsen*, der talte om, hvor borgeres og brugeres fritids- og kulturvaner bevæger sig hen.

At der behøves penge til området var ingen sådan set i tvivl om, selv om flere pegede på, at der er i tillæg til de sidste års kommunale nedskæringer formentlig er mere i vente. Enkelte pegede her på biblioteksområdet, mens andre igen afviste det ikke mindst efter sidste år, hvor bibliotekerne som bekendt bar hele nedskæringen på knap 2% på kulturområdet med et minus på ca. 102 mio. kroner og dermed lagde ryg til den opgradering og nytålførsel, som andre kulturområder fik på plus 8 mio. kroner jf. Danmarks Statistiks Budgettal). At den udvikling ikke er specielt hensigtsmæssigt, men snarere det modsatte, understregede økonom og forsker *Trine Billes* indlæg. Kulturinvesteringer betaler sig. Økonomisk udtrykte Hernings borgmester *Lars Krarup* (V) frustration over puljetyranniet. Det er oftest sådan, at de mange nyudviklingsprojekter fremdrives vha. statslige puljemidler, der så en dag hører op. Krarup så gerne en del afløst af statslige driftstilskud på området. Også kulturminister *Per Stig Møller* (C) blev spurgt til puljerne, men han understregede, til dem der mente, at fanden har skabt midlertidige puljer, at meningen med dem jo ikke er drift. Puljerne er 'til det ekstra, vi vil være glade for at få i en periode'. Ministeren talte i øvrigt om

værdierne, museernes organisering og breddeidrætten – og bakkede på et spørgsmål fra salen op om biblioteket som lokalt mødested.

Bibliotekerne som sådan var ikke et emne i sig selv, men blev taget op igen og igen som eksempler eller i debatten. Ingen tvivl om at landets kommunalpolitikere anerkender bibliotekets betydning og værdsætter dets indsats lokalt – som lokalt lærings-, kultur og mødested. Så meget, at ordstyrer og kulturdirektør i Næstved, *Per B. Christensen*, under andendagens panelsession, hvor tre politikere debatterede økonomi og prioriteringer, lidt pudsigt dekreterede, at der ikke skulle tales bibliotek, det var der talt nok om! Hvilket naturligvis betød, at biblioteket straks blev et tema. Nyborgs socialdemokratiske borgmester *Erik Christensen* (A) fandt, at biblioteket formentlig ikke kunne holdes uden for kommende besparelser og foreslog brugerbetaling for voksne, hvilket kategorisk blev afvist af Koldings Kulturudvalgsformand *Malene B. Lorentzen* (B) sekunderet af Sønderborgs udvalgsformand *Stephan Klein-schmidt* (Slesvigsk Parti).

RÅSTOF

DesignCity Kolding, branding efter Kolding-modellen, var et af konferencens meget inspirerende indslag. Hvad kræver det og giver det at brande en by? Det kom borgmester *Jørn Pedersen* (V) og *Ulrik Jørgensen*, leder af House of Design med meget engagerede bud på.

Det handler om ikoner, symboler og spor og om alliancer mellem den offentlige, den private og uddannelsessektoren. Kolding profilerer sig på design i alle sammenhænge fra uddannelse, forskning til virksomhedsudvikling og sågar en designbørnehave. Byens kommende *Nordic Synergi Park* bliver en slags 'Silicon-Valley område' for design og specifikt for bæredygtig design.

Partnere er, fandt de begge, et meget centralt aspekt og derfor samarbejdes bl.a. med Trekantsområdet store kommuner for at få 'international regionstygnde' og med Syddansk Universitet om at skabe nye uddannelsesstilbud inden for design, når en ny universitetsbygning, tegnet af Henning Larsen Architects, står klar i 2013. Se alle præsentationer på <http://www.kl.dk/kf2011>.

/HN

Når du bliver en del af Ordet Fanger, bliver du uendeligt glad og stolt over at være en del af Ordet Fanger. Du bliver en del af et stort netværk af kommuner og biblioteker, der alle arbejder for at gøre det nemt og sjovt for børn og unge at læse. Du bliver en del af et stort netværk af kommuner og biblioteker, der alle arbejder for at gøre det nemt og sjovt for børn og unge at læse.

Udgivet af Danmarks Biblioteksforening, Styrelsen for Bibliotek og Medier, Dansk Forfatterforening, Danmarks Skolebibliotekarer, Danmarks Lærerforening, Gyldendal, Rosinante, Politikens Forlag, Indeks Retail, Arnold Busck, Center for Børnelitteratur, Nationalt Videncenter for Læsning, COOP, Dansk Supermarked og en række biblioteker.

Det bedste råd du kan give dit barn, er et ordforråd

Få flere børn og unge til at læse! Danmarks Biblioteksforening er sammen med en række andre bl.a. flere centralbiblioteker og Styrelsen for Bibliotek og Medier med i projektet Ordet Fanger – og opfordrer alle landets kommuner og deres biblioteker til at støtte kampagnen ved at gå med.

Styrk børn og unges læsning – tilmeld jer til Ordet Fanger via dbf.dk.

Partnere p.t.: *Danmarks Biblioteksforening, Styrelsen for Bibliotek og Medier, Dansk Forfatterforening, Danmarks Skolebibliotekarer, Danmarks Lærerforening, Gyldendal, Rosinante, Politikens Forlag, Indeks Retail, Arnold Busck, Center for Børnelitteratur, Nationalt Videncenter for Læsning, COOP, Dansk Supermarked og en række biblioteker.*

Danmarks Biblioteker har bedt Lyngby-Taarbæks kulturudvalgsformand om at kommentere den aktuelle kultur- og biblioteksudvikling i kommunen bl.a. i lyset af de markante besparelser og omlægnings på biblioteksfronten, som Lyngby-Taarbæk Kommune var igennem i 2008 omkring Budget 2009.

Dengang rutschede biblioteket fra sin mangeårige stærke placering blandt de fem af landets kommuner, som brugte mest på deres biblioteksservice – knap 800 kr. pr. indbygger pr. år – til knap 700 kr. i 2009 (hvor landsgennemsnittet var knap 500 kr.) jf. Statistik 2008 og 2009. Man måtte bl.a. lukke to filialer, som siden blev erstattet af en ny minibogbus. Selv om bibliotekerne i Lyngby-Taarbæk kom igennem 2011-budgetvedtagelsen med bare en reduktion på minus 1,9 % og havde knap plus 1% i Budget 2010, så har besparelsen på minus ca. 8% året før i 2009-budgettet (DBs Budgetundersøgelser) taget tid og energi at håndtere. Alligevel har man stadig mod på at etablere nye betjeningsprojekter.

I et nyt partnerskab mellem biblioteket og Danmarks Tekniske Bibliotek har DTU-MatchPoint fået fast træffetid på stadsbiblioteket i Lyngby to dage om ugen kl. 15-17 og efter aftale. Her kan virksomheder og iværksættere hjælpes med at afklare muligheder for samarbejde med universitetet. Partnerskabet er del af et større innovationsprojekt, som desuden omfatter DTU-Bibliotek og erhvervsfremmestyret/Væksthuse, oplyser *Susanne Rømeling*, bibliotekschef siden 2008.

BÅDE BREDT OG SMALT!

Fokus på mangfoldighed, mere pondus til kulturområdet og biblioteket som kommunens almindelige mødested. Lyngby-Taarbæks formand for Kulturudvalget, Dorete Dandanell (F), fortæller her, hvorfor hun stillede op til kommunalbestyrelsen, om Tornerosesøvn og hvad der skal til for at puste nyt liv i kommunens kulturliv

Midt i sidste byrådsperiode kom jeg i kommunalbestyrelsen som suppleant og stillede op ved kommunalvalget i 2009, da jeg gerne ville vælges rigtigt for fortsat at være med til at lave lidt om på, hvordan den store butik, som Lyngby-Taarbæk er med sine 52.000 indbyggere, kan drives.

- Jeg er både politisk og personligt glad for, at jeg på partiets vegne fik posten som kultur- og fritidsformand. Lyngby-Taarbæk har en fin tradition på kultur- og fritidsområdet, men har sovet lidt Tornerosesøvn. Og jeg kan nu være med til at puste nyt liv i området sammen med de mange kreative foreninger og borgere, der er i kommunen.

Kreativitet et must

Den helt store udfordring for os er lige nu, at vi skal kunne sikre en mangfoldighed og nytænkning i kulturudbuddet, så mange forskellige borgere i alle aldre kan deltage i kultur- og fritidsaktiviteter. Det kan i Lyngby-Taarbæk både betyde, at vi støtter det brede med f.eks. sommerkoncerter med et populært program, men også det helt smalle med strubesang fra Indre Mongoliet. Men det er svært, for der er meget få 'frie' midler i disse tider, så det gælder om at være særdeles kreativ og gøre tingene på nye måder. Og så må vi også i høj grad indstille og forlade os på, at arrangementer, koncerter og udstillinger mv. gennemføres med stor hjælp fra frivillige.

Ting tager tid

For mig personligt, som kulturudvalgsformand, har det været en rigtig stor ud-

fordring indtil nu at lære hele fritidsområdet med idræts- og folkeoplysende foreninger bedre at kende. Og ikke mindst at blive skrappe til at navigere mellem mange og ofte meget modsatrettede interesser. Hos os er kultur- og fritidsområdet ret spredt, dels på mange institutioner under flere forvaltninger og dels fordi, vi samarbejder med en lang række foreninger og mange 'ildsjæle'. Så jeg er i kontakt med rigtig mange aktører og holdninger, før en sag kan afgøres. Det tager tid, og det passer ikke helt til mit temperament. Særligt fordi jeg jo også lige skal sikre et flertal for mine sager. Men jeg har allerede nu set, at resultatet jo kan blive bedre af at blive 'modnet'. Det har vi senest set med en ny struktur på klubområdet, som har været to år undervejs.

Så selv om jeg selv helst vil have en afgørelse vupti her og nu, så er motionsstien – eller hvad det nu kan være – pludselig færdig i morgen! Så det er faktisk sjovt at have indflydelse. Også selv om det kræver mange møder og tonsvis af mails.

Aktuelle mærkesager

Jeg gik bl.a. til valg på ønsket om et billedskole-tilbud til større børn. Det ser heldigvis ud til at lykkes. Efter sommerferien går vi i gang med et pilotforsøg sammen med musikskolen og biblioteket. Dertil kommer bredde- og eliteidrætten, den skal vi have styrket bl.a. gennem et stort projekt, Lyngby Idrætsby, med superligastadion, træningsbaner og atletikfaciliteter på tapetet. Ønsket er også 'mer bibliotek'! Ikke mindst efter at to filialbiblioteker blev nedlagt for nogle år siden. Det får vi forhåbentlig også, når Kultur-

og Fritidsudvalget her i foråret tager stilling til forslag om andre former for decentral biblioteksservice, f.eks. som udlån med delvis selvbetjening eller som en biblioteksbutik.

'Gode og dårlige' sager

På kulturområdet er det godt, at vi efter års debat nu lejer Kulturhuset ud til foreninger og andre. Så kan vi sikre et større kulturudbud og kan få midler til andre kulturaktiviteter. På biblioteksområdet er den gode sag for mig at se 'plakatsagen' fra efteråret 2010. Her prøvede borgmesteren, på et meget løst grundlag og en borgeropfordring, at blande sig i hvorvidt biblioteket kunne afholde en debataften om krigen i Afghanistan. Det blev stoppet, og mødet blev afholdt med en efterfølgende næse til borgmesteren. Det dårlige er selvfølgelig, at det politiske klima med krigsdeltagelse og fremmedangst betyder, at den slags sager er dukket op oftere og oftere i de seneste år, dvs. der skal kæmpes for ytringsfriheden hver gang.

Voksende biblioteksbrug

Hvor andre forvaltningsområder har oplevet voldsomme besparelser, har netop den fine udvikling i bibliotekets besøgstal her – vi oplevede i 2009 en stigning på næsten 10 procent i besøgstallet og havde omkring 1,2 millioner udlån, altså ca. 23 udlån pr. person i Lyngby-Taarbæk Kommune – betyder, at der har været politisk enighed om stort set at frede biblioteket, så grunddelserne ikke er truet. Efter filiallukningerne ifm. reduktionerne i 2009-budgettet er der sket det lidt paradoksale, at hovedbibliotekets besøgstal er steget mere end det samlede besøgstal inkl. filialerne før de to filiallukninger. Der har altså været et 'skjult' potentiale. Samtidig har vi nu fået en biblioteksbus til glæde for mange borgere. Og med udsigt til de omtalte decentrale biblioteksstilbud, ser det heldigvis ikke så sort ud.

Mere pondus til kulturen

For et par år siden – efter mange år med stadsbibliotekaren som forvaltningsansvarlig for hele kulturområdet – blev kultur- og biblioteksområdet lagt under hver sin forvaltning. Det er ikke hensigtsmæssigt hos os, hverken for afgørelserne eller for kommunikationen mellem institutionerne. Nu samler vi derfor igen kultur, bibliotek, fritid og folkeoplysning under

én chef, en ny kultur- og fritidsdirektør, for at give hele området større pondus. For institutionerne og medarbejderne vil det forhåbentlig samtidig kunne betyde større gensidig synlighed og kontakt og dermed et tættere samarbejde. Eksempelvis kunne jeg godt tænke mig, at biblioteket og de folkeoplysende foreninger sammen med forvaltningen vil arbejde med biblioteket som kommunens almindennende mødested!

Og til biblioteket

Bibliotekernes betydning for den enkelte – og for samfundet – handler i dag især om muligheden for at få mere at vide.

Hvis Danmark skal blive et videnssamfund, og hvis Lyngby-Taarbæk skal leve op til sin ambition om at være vidensby, skal vi sikre, at viden er tilgængelig. Ikke kun trykt eller elektronisk, men også via dialog, ved folkeoplysning og moderne almindennende initiativer!

Bibliotekerne vil i de kommende år kunne få en meget vigtig betydning som lokalt mødested, hvor borgerne kan mødes og sammen blive klogere. Det er det eneste sted, hvor det er gratis at tilegne sig viden. Flere og flere, både unge og voksne har brug for at styrke deres almenne kvalifikationer. Det

vil sige at blive bedre til at læse, skrive, stave, regne og bruge it, for at klare sig på arbejdsmarkedet, i privatlivet og i samfundet. Her kan og bør biblioteket udfylde et hul i folkeoplysningens tjeneste.

Dorete Dandanell

I sit professionelle liv er Dorete Dandanell chefkonsulent på Statens Center for Kompetenceudvikling.dk og har bl.a. arbejdet med Det informationsvidenskabelige Akademi, IVA, tidligere Danmarks Biblioteksskole i den sammenhæng; læs indslaget side 26.

Fra professionsskole til akademi

Det er ikke få forandringer Danmarks Biblioteksskole, nu Det Informationsvidenskabelige Akademi, IVA, har været igennem. Først ændrede skolen status fra professionsskole til et universitet, der uddanner bachelorer, kandidater og ph.d.'er i informationsvidenskab og kulturformidling. Dernæst skiftede skolen sidste år navn til Det informationsvidenskabelige Akademi, IVA. Nu er turen så kommet til at udvikle de pædagogiske kompetencer blandt akademiets medarbejdere og til at modernisere undervisnings- og samarbejdsformerne.

Fokus på undervisningen

Alle IVA's omkring 100 ansatte, nogenlunde lige mange videnskabelige og teknisk-administrative medarbejdere, er midt i projektet *Udvikling af en fælles læringskultur i forhold til håndtering af de undervisningsfaglige og pædagogiske udfordringer*. Projektet, der har fået støtte fra SCKK i overenskomstperioden 2008-11, skal udvikle og afprøve nye værktøjer i den måde, IVA underviser og vejleder på. Efter i den første del af omstillingsprocessen fra professionsskole til universitet at have haft fokus på forskning og opkvalificering af medarbejdernes forskningskompetencer, retter IVA nu kikkerten mod undervisningen for at sikre kvaliteten og afprøve forskellige universitetspædagogiske metoder og værktøjer. Målet er at sikre underviserne de bedste muligheder for at støtte op om de studerendes læring.

På vej mod en teamstruktur

Et vigtigt omdrejningspunkt i projektet er fremover at forankre udvikling af læringskulturen omkring et teamsamarbejde med fokus på dialogen om de undervisningsfaglige og pædagogiske udfordringer. Fra at være et individuelt anliggende ændres fundamentet i udviklingen og styrkelsen af underviserens kompetencer til i højere grad at være et fælles anliggende. Det skaber øget arbejdsglæde, men

det er selvfølgelig også ind i mellem mere krævende, end hvis man blot kan planlægge sin undervisning alene, mener IVA's projektansvarlige, *Camilla Moring*, lektor, og *Elisabeth Rasmussen*, chef for IVA's HR. De fortæller, at man på IVA er i fuld gang med at kigge på: "Hvordan vi udvikler underviserens kompetencer. Og selv om det er nyt at skulle samles i grupper for at tilrettelægge undervisningen, er det vigtigt, at alle ser det som en naturlig ting at arbejde på den måde. Det forudsætter naturligvis en organisatorisk struktur med formelle teams, så i dag bliver underviserne løbende tilknyttet et eller flere teams. Der er sat fokus på samarbejde, både i og omkring undervisningen. For det involverer naturligvis også TA-P'erne, der også arbejder med at tilrettelægge og koordinere undervisningen på tværs af organisationen", siger Elisabeth Rasmussen.

Fra idé til hverdag

Målet er øget sammenhæng i undervisningen set fra de studerendes side. Idéen til projektet er opstået blandt underviserne selv i 2009 som led i fælles personale-dag om udvikling af de universitetspædagogiske kompetencer. Det handler bl.a. om at få mulighed for at tale sammen om den konkrete undervisning, og få formuleret nogle nye fælles begreber, som giver mening i det faglige samarbejde i hverdagen. Processen tager tid, en masse er sat i gang, og det går i den rigtige retning. Resultatet skulle gerne blive, at IVA langsomt opbygger en fælles læringskultur, hvor udvikling af undervisning opleves som en naturlig del af akademiets hverdag. I den følgende og sidste fase af projektet er der fokus på undervisningsevaluering som del af den daglige dialog om undervisningen mellem undervisere og studerende. Planen er, at evalueringresultater straks skal omsættes til praksis. Hvordan evalueringen i praksis implementeres i undervisningen, er en opgave som de nye teams også skal diskutere.

Dorete Dandanell
Chefkonsulent

Statens Center for Kompetenceudvikling.dk

100 års indsats for dansk sprog og litteratur!

Det Danske Sprog- og Litteraturselskab 1911-2011

Der var noget stort på færde i det lille Selskab for germansk Filologi den 29. marts 1911. Forsamlede var vel et par snese fagfolk og studerende for at høre det annoncerede foredrag om mål og midler for dansk sprogforskning. Taleren var noget så sjældent som en kvindelig akademiker, tilmed af jødisk herkomst. Hun hed *Lis Jacobsen*, var datter af nationalbankdirektør Marcus Rubin og barn af Københavns radikale miljø, og hun havde året forinden som den syvende kvinde i rækken erhvervet sig doktorgraden på en afhandling om det danske rigssprogs tidligste historie. Så lysten og evnen til provokation og opposition var bestemt til stede. Doktordisputatsen var tænkt som "en Del af en større Undersøgelse", det indledende bind i en langt mere ambitiøs kortlægning af det

Det Danske Sprog- og Litteraturselskab sikrer, takket være den kvindelige iværksætter og forsker Lis Jacobsen, adgang til dansk sprog og danske forfattere. I bogform og på nettet.

Det Danske Sprog- og Litteraturselskab (DSL) udgiver og dokumenterer dansk sprog og litteratur fra de ældste tider til i dag. En af hovedopgaverne er at udgive ordbøger på videnskabeligt grundlag, og selskabet tog da også straks ved sin stiftelse fat på – i lighed med andre europæiske lande i øvrigt – at udarbejde en stor modersmålsordbog, *Ordbog over det danske Sprog*.

Selskabet arbejder også på andre felter. Blandt andet udgives centrale danske for-

fatterskaber i serien *Danske Klassikere*. En perlerække af udgivelser med kyndige efterskrifter og kommentarer, som strækker sig fra Holberg til Knud Sønderby og videreføres op mod vores tid.

Blandt nye initiativer skal Arkiv for Dansk Litteratur, www.adl.dk, fremhæves. Arkivet, som DSL og Det Kongelige Bibliotek står bag, indeholder over 8000 danske titler fra Saxo til nyere tid med forfatterportrætter og ordforklaringer. Målet er at skabe et omfattende, frit tilgængeligt digitalt referencebibliotek og webarkiv for danske litterære forfatterskaber; på en gang et centralt forskningsmæssigt redskab og samtidig en førsteklasses ressource til brug for undervisning i og formidling af dansk litteratur.

danske sprogs historie. Og der var rigeligt at tage fat på, bekendtgjorde hun ved disputatsforsvaret, for den danske sprogforskning befandt sig i et tomrum, præget af manglen på såvel studier som kildeudgivelser. Og uden kilder ingen studier!

Om dette tomrum handlede hendes foredrag den 29. marts 1911. Eller måske rettere om, hvordan man kom det til livs. Ved foredraget præsenterede Lis Jacobsen en storstilet plan for tilgængeliggørelsen af kilderne til det danske sprogs historie. Blot en måned senere var Det Danske Sprog- og Litteraturselskab en realitet, muliggjort ved massive bevillinger fra bl.a. Carlsbergfondet. Lis Jacobsen havde allieret sig med Carl S. Petersen, bibliotekar ved Det Kongelige Bibliotek, og sammen havde de udarbejdet programmer-

klæring og udgivelsesplan: "Det er bekendt, at den danske Litteratur og det danske Skriftsprog, der nu er et Aartusinde gammelt, for den største og væsentligste Dels Vedkommende findes dels i utidssvarende og ubrugelige Udgaver, dels i vanskeligt tilgængelige Haandskrifter og sjældne Tryk. Sprogets Historie, der skulde bygges paa Sprogmindesmærkerne, er for ingen Del blot nogenlunde fyldigt skildret – og for mangfoldige Dele slet ikke undersøgt". Allerede i 1912 udkom selskabets første udgivelse, *Danske Viser fra Adelsvisebøger og Flyveblade 1530-1630*, og siden fulgte Tycho Brahes værker, og – ikke mindst – *Ordbog over det danske Sprog*, hvis første (halv)bind udkom 1918, det sidste bind i 1956 (Supplement 1993-2005). Med kildeudgivelserne fulgte de systematiske behandlinger af sproget, som Lis Jacobsen havde forudset.

Lis Jacobsen var lille af vækst, men af et imponerende format. Med et bemærkelsesværdigt organisatorisk talent og en iværksætterevne ud over det sædvanlige fik hun i sin levetid realiseret ikke så få af de planer, hun præsenterede i 1911. Ved sin død i 1961 efterlod hun sig et levedygtigt selskab, i hvis regi en ganske stor del af kilderne til det danske sprogs historie efterhånden var tilgængeliggjort og beskrevet: skønlitteratur og kilde skrifter fra de tidligste sprogtrin og frem til vor tid samt et ordbogskorpus, der systematiserer og beskriver kildeteksterne. I 2006 iværksattes projektet *Dansk Sproghisto-*

rie, der rækker tilbage til og fuldfører Lis Jacobsens oprindelige ambition om en samlet beskrivelse af det danske sprogs historie.

2011. 100 år og mere end 800 bind senere

På selskabets hjemmeside www.dsl.dk kan man via de tre kerneområder sprog, litteratur og historie klikke sig rundt blandt husets aktiviteter.

Projekterne minder i ånd om dem, Lis Jacobsen i sin tid udkastede; mediet – websitet – havde hun næppe forestillet sig. Ordet website optræder ikke i *Ordbog over det danske Sprog*, som Lis Jacobsen bidrog til, ej heller i *Nudansk Ordbog*, som hun på eget initiativ udgav fra 1953. Men det optræder i *Den Danske Ordbog*, som efter hendes død førte ordbogstraditionen – og selskabet – videre ind i det 21. århundrede.

Jesper Gehlert Nielsen
Ledende redaktør,
DSL

INNOVATION

nord for Limfjorden

Ny og bedre biblioteksservice med brugerne i centrum:
Brug brugerne, både børn og voksne lyder devisen

Den 24. maj i år lagde hendes majestæt Dronningen vejen inden om Brønderslev Bibliotek. Ikke for at låne en roman, men fordi Brønderslev By i år har 90 års købstadsjubileum, og i den forbindelse havde borgmester *Leene Hansen*, Socialdemokraterne, inviteret regentparret på besøg, og de takkede ja bl.a. til en introduktion til det moderne folkebibliotek. I sin præsentation omtalte bibliotekschef *Bente Kristoffersen* bl.a. de måder biblioteket til stadighed udvikler sig på. Her introducerer *Louise Eltved Krosgård*, bibliotekets udviklingsmedarbejder, to aspekter af bibliotekets aktuelle innovationsprojekter, der begge handler om at inddrage brugerne.

Brønderslev Bibliotek har i sin tilgang til aktuel biblioteksudvikling valgt at følge sloganet fra et af de senere års metodeprojekter *Brug Brugerne* og har sat fokus på brugerreven innovation som en arbejdsmetode, der kan bruges på alle planer fra de mere overordnede bibliotekspolitiske niveauer og ned i de daglige opgaveområder. Med to af innovationsprojekterne udvikledes, med meget få ressourcer, dels et nyt it-tilbud med brugerne i centrum, dels et nyt koncept for biblioteksorientering til 4. klasserne.

Internetmarked, chips og cola er en anderledes måde at profilere bibliotekets it-introduktioner og tiltrække nye brugere på. På Brønderslev Bibliotek sætter vi som de fleste andre biblioteker it-undervisning højt og prioriterer bredt og på forskellige niveauer. Brønderslev Kommune, som er en landkommune, har et lavt uddannelsesniveau. En vigtig opgave for biblioteket er derfor hele tiden at styrke vores brugere i at erhverve sig de it-kompetencer, som er nødvendige at have i forhold til at kunne navigere i vores samfund, hvor en stadig stigende del af oplysninger findes på nettet. Vi tilbyder både kurser (it-introduktioner), velfungerende publikums-pc'er og it-træffetid, hvor brugerne kan få hjælp til it-relaterede spørgsmål. I den forbindelse er det vigtigt at kunne tilbyde et varieret tilbud, så der er noget til forskellige brugerbehov. Og et tilbud som svarer til brugernes efterspørgsel.

Systematisk evaluering af it-introduktionerne, traditionelle spørgeskemaer og fokusgruppeinterviews har været en vej til mere bruger-relevante kurser, en anden var vores nye Internetmarked en forårsdag. Med stor spænding så vi frem til dagen – ville der komme nogle brugere eller ej på det, der viste sig at være den første forårsdag med højt solskin. Kl. 13 var vi klar ved små hyggelige markedsøer, med plakater og cola og chips, som oplagt tilbud til internetmarkedet. Straks da vi åbnede døren, væltede det ind med interesserede brugere. Der kom blandt andet en seniorunderviser i it, som ville have ny inspiration, en vennekreds der var taget af sted sammen for at høre mere om e-boks og borger.dk. Nogle kom for at lære at søge efter rejser, andre for at finde musik og søge på blogs. I det hele taget var det en meget bred skare. Nogle allerede flittige brugere af vores it-introduktioner. Andre, folk som aldrig havde deltaget i disse. Internetmarkedet og idéen med at lave et uforpligtende markeds-tilbud på en søndag, hvor flere brugere har mulighed for at deltage, fik profileret vores service, personalets kompetencer og spændvidder og gav en god snak med både nuværende brugere og potentielle brugere. Alt i alt vigtig ny viden til at arbejde videre med.

Med projektet Palles Safari ønskede vi at styrke samarbejdet mellem skolerne og bibliotekerne og at lære mere om, hvad lærerne og børnene kan bruge et bibliotek til. Derfor startede vi en proces, der inddrog lærere, elever og bibliotekets personale i et fælles oplevelses- og udviklingsprojekt. Vi gjorde det sammen med 4. klasserne på Skolegades Skole, en byskole få hundrede meter fra hovedbiblioteket, og Flauenskjold Skole, en landsbyskole, som har langt til de to faste biblioteker i Dronninglund og Hjallerup og derfor som regel bruger bogbussen. Eleverne har mødt biblioteket i to omgange. Den ene gang lavede de med stort engagement ved hjælp af en stor mængde kasserede bøger og blade, som de måtte klippe i, plancher om "Hvad er et bibliotek?"

Det var spændende at se, hvad børnene lægger vægt på i deres opfattelse af et bibliotek. Computere, spillekonsoller, film, spil

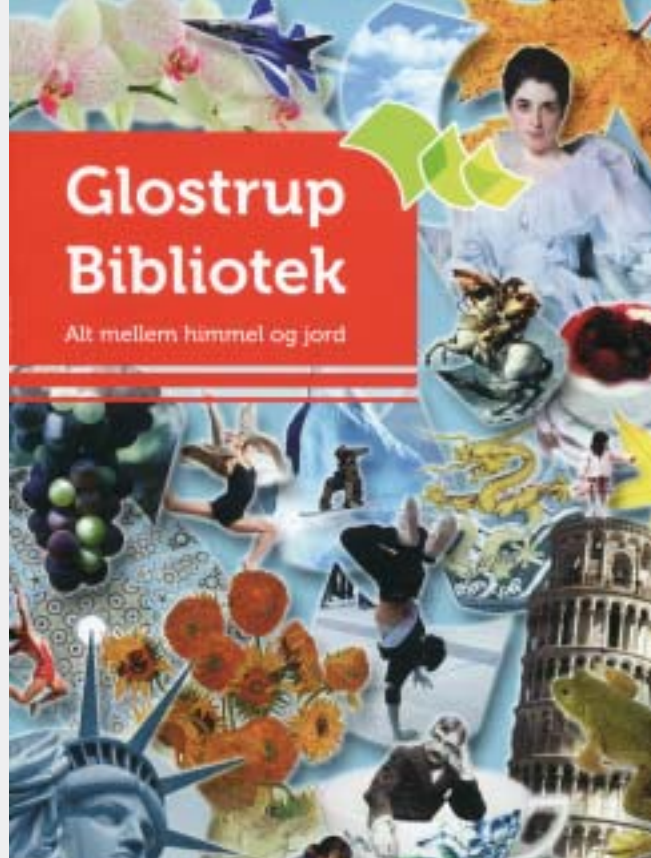

og musik har stor betydning for børnene og fyldte lige så meget på plancherne som bøger. Næste gang gik de dels på fotosafari på hovedbiblioteket i Brønderslev med et kamera og skulle fotografere ting, de syntes var sjove, spændende, kedelige, gammeldags og moderne. Dels kunne de bygge deres helt eget drømmebibliotek i byggeklodsmaterialet, Playmais. Det var ikke kedeligt. Stod det til dem, skulle vi have rutsjebaner fra børnebiblioteket på første sal til voksenafdelingen i stuen. Men også palmer, hyggekroge, spil og spillemaskiner og bøger.

Med dette projekt fik vi en god snak om, hvad børnene gerne vil møde på biblioteket, og deres mange idéer har vi taget med os og forsøger at gøre til virkelighed. Vi har blandt andet taget den børneinvolverende tanke med ind i biblioteksorienteringen. I stedet for at afslutte en biblioteksorientering med en booktalk indfletter vi nu børnenes egne tanker og oplevelser ved, at børnene selv kan anmelde bøger, mens vi supplerer med materiale, der ligner eller er relevant. Et andet initiativ handler om kontakten til lærerne. Vi inviterer nu de enkelte skoler ind i et netværk af VIP-lærere, biblioteksvipperne, og håber på den måde lettere at nå ud til skolerne. 'Vipperne' får så til gengæld to fribilletter til bibliotekets arrangementer og lidt god mad.

På Brønderslev Bibliotek definerer vi innovation som forandringer, der giver forbedringer i praksis, og med brugerreven innovation – en kombinationen af personalets kompetencer og brugernes ønsker og meninger – skabes nye innovative og brugervenlige tilbud i biblioteket. Brønderslev Bibliotek har mange gode erfaringer med brugerreven innovation som udviklingsmetode og fortæller gerne mere om den. Kontakt os via: Louise.Eltved.Krogsgard@99454545.dk .

Louise Eltved Krogsgård,
udviklingsmedarbejder, Brønderslev Bibliotek

En ny folder og nogle megastore plakater fra Glostrup Bibliotek skaber på flot og enkel vis ny opmærksomhed om bibliotekets mangfoldighed, og ikke mindst om dets kerneydelser, i bybilledet.

Bibliotekschef *Anne Marie Brems* fortæller om baggrunden:

- Vi nærmest trængte til at fortælle om alt det biblioteket kan. Vi er normalt ret gode i bibliotekerne til at informere om de mere event-agtige ting – arrangementer, begivenheder og andre særlige ting – mens dét i bibliotekstilbuddet, der måske betyder allermest for mange brugere, ikke er så kendt af "alle de andre", dem, som ikke kommer her.

De mange daglige møder mellem bibliotekets medarbejdere og brugerne og de mere dagligdags og stillfærdige succeser har en tendens til at forblive en hemmelighed mellem biblioteket og vores faste brugere. Et forhold, som bl.a. blev påpeget af to Operation Dagsværk-piger, som vi bad anmelde vores bibliotek med særlig vægt på, hvad der kunne få dem til at komme mere på biblioteket. De to gymnasieelever mente bl.a., at vores informationsmaterialer ikke afspejlede mangfoldigheden. Derfor besluttede vi at lave en folder, et lille magasin, om mangfoldigheden og om kerneydelserne (hvordan de så end formuleres for tiden!).

Sammen med folderen producerede vi desuden nogle megaposters, som nu sidder rundt omkring på store plakatstandere i kommunen.

Alle biblioteker kunne gøre det. Helt praktisk har vi selv kunnet lave al opsætning, takket være en meget talentfuld midlertidigt ansat medarbejder, *Peter Storm Hansen*, som har arbejdet med al opsætning, design, form. Han har sammen med bl.a. bibliotekets kultur- og kommunikationsmedarbejder, *Trine Lehmann*, haft ansvaret for arbejdet. Prisen for trykning har været små 10.000 kr. for 2.000 eksemplarer.

Vi synes selv, at vi har rystet et ordentlig lag støv af os med dette lille magasin", pointerer *Anne Marie Brems*.

Flere hundrede borgere åbnede Nørager Bibliotek

Bibliotek hver dag fra 9 til 21 i forbindelse med Kulturhuset. Rebild Kommune imødekommer et længe efterspurgt bibliotekstilbud i forbindelse med Kulturhuset Kig Ind

Efter tyve års ventetid fik borgerne i Nørager den 29. april deres bibliotek i midtbyen. Åbningen blev markeret ved taler, musik, underholdning for børnene og stort kagebord til alle. Over 200 borgere i alle aldre var med.

Indvielse af Nørager Bibliotek

Biblioteket har siden 1962 haft bofællesskab med skolebiblioteket på byens skole og er nu flyttet til Kulturhuset Kig Ind (fra 2003, red) midt i Nørager by. Ved indvielsen gav borgmester *Anny Winther* klart udtryk for, at byggeriet er starten på et nyt kapitel og en flytning man virkelig har arbejdet for i Nørager: "Når biblioteket i dag får ny adresse – så har jeg lyttet mig til, at det er et længe næret ønske fra borgerne om at få biblioteket flyttet til midt i byen".

Bibliotekstilbuddet styrkes

Bibliotekets placering åbner nu for nye muligheder på flere måder. Adgangsforhold og tilgængeligheden for børn og ældre er blevet væsentligt bedre samtidig med, at åbningstiden er udvidet. Da åbningstiderne ikke længere skal tilpasses skolen, er der nu mulighed for at holde formiddagsåbent og som det første bibliotek i kommunen indføres her selvbetjening, med åbent for borgerne via sygesikringskortet alle dage i tidsrummet 9-21.

Fælles indgang til kulturtilbud

Vigtigst af alt, bibliotekets nye placering åbner også op for et tættere samarbejde med kulturhuset og byens borgere. Bibliotekets erfaringer andre steder i kommunen viser nemlig, at lokalefællesskab med kulturhus er den bedste placering man kan ønske sig. Synergien medvirker til at bane vejen for et rigt kulturliv. Eller som *Lene Aalestrup*, formand for Kultur- og Fritidsudvalget, udtrykte ved åbningen: "Nørager Bibliotek er måske ikke af de største, men tro mig indholdet bliver rigtig stort".

Kulturhuset nu med bibliotek er da også indrettet med stor vægt på at få integreret de forskellige funktioner i huset, en klar vision fra starten af planlægningen. Samarbejdet skal ikke kun styrkes i tanken – biblioteket skal ikke være en firkantet kasse, der er

klistret på. Mulighederne for samarbejde skal understreges i måden vi indretter os på. En fælles indgang til huset, hvad enten man skal på biblioteket eller gøre brug af husets forskellige aktiviteter, har hele tiden været centralt for visionen bag biblioteket. Eksempelvis er der som noget nyt indrettet et bibliotekslæsehjørne i husets foyer med tidsskrifter og dagens friske aviser.

Højt til loftet

I biblioteket er der på alle måder højt til loftet – og et dejligt lysindfald. Med kun 160 kvadratmeter har det været lidt af en udfordring at få plads til alle biblioteksfunktioner, og til tilbud for folk i alle aldre. Men resultatet er blevet ganske godt. Indrettet med små rum i rummet – læsekroge, it-pladser, legehjørne og med bøger, film, spil og musik på hylderne – og masser af forside og lave reoler så materialerne formidles, også når der ikke er personale tilstede.

Der er leget med farver og en høj mørk reol, som giver rummet karakter og god plads til udstilling af bøger – ved indvielsen en masse orange og flotte bøger! Biblioteksbyggeriet er tegnet af arkitektfirmaet N. Krog Madsen, Aars, mens inventaret er leveret af Lammhults Biblioteksdesign A/S og MITTENFERRARUM har hjulpet med indretning og farvevalg.

En god start

Borgerne i Nørager har fået et bibliotek, som de godt kan være stolte af – et rart sted at være og absolut et besøg værd, men også et bibliotek der forpligter. Der er store forventninger til de nye muligheder, dette bibliotek giver. At benyttelsen stiger, at udlånet stiger og at biblioteket sammen med kulturhuset Kig Ind løfter de kulturelle tilbud i byen – med endnu flere lokale samarbejdspartnere end nu.

Bibliotekets medarbejdere har taget udfordringen op – og der er allerede nu kamp om udlånsvagterne i det nye Nørager Bibliotek.

Lone Skov Sørensen,
bibliotekschef, Rebild Bibliotekerne

SIDSTE NYT

Nyt DB Årsmøde fra 2013

Danmarks Biblioteksforenings årsmødeprogram inkl. de indledende møder og aktiviteter har i mange år strakt sig over tre dage fra en onsdag til en fredag. Nogle deltagere gav på årsmødet i Helsingør i år udtryk for, at det er vanskeligt at afsætte tre dage. Ikke mindst har kommunalpolitikere efter kommunalreformen fået endnu mere travlt.

Forretningsudvalget har lyttet til ønskerne og har derfor på sit møde i maj besluttet at holde 2-dages årsmøder fra 2013. Der skal nu arbejdes på forslag til en ny struktur for årsmødeafviklingen – og så skal DB drøfte med de værtsbyer, som er valgt fra 2013 til 2015 – København, Vejle og Århus – hvordan man konkret strikker den del af programmet sammen, som vedrører de lokale værter.

Er jeres kommune interesseret i at blive værtsby, så kontakt DB. Der ligger i øjeblikket henvendelser om at blive værtsby fra Horsens, Esbjerg og Slagelse for årene 2016-18.

Foreløbig følger DB Årsmøde 2012 den kendte model og holdes i dagene den 28.-30.marts i Frederikshavn!

Provokatør og samtidsfortolker

I 2011 markerer Klassikerdagen en nulevende dansk forfatter med klassikerstatus: Klaus Rifbjerg. Det sker forud for Rifbjergs 80-års fødselsdag den 15. december. Klaus Rifbjergs enorme forfatterskab dækker mange genrer og omfatter flere hovedværker.

Klassikerdagen 2011, tirsdag den 20. september, har valgt at sætte fokus på forfatteren som en af moderne dansk litteraturs helt store samtidsfortolkere.

Se mere på www.klassikerdagen.dk

GRATIS INFO-SYSTEM I HELE KOMMUNEN

Få finansieret et antal 40" fladskærme på biblioteket, i svømmehallen, i idrætscenteret eller på rådhuset.

AdsAlive knytter bånd mellem lokale erhvervsdrivende og landsdækkende annoncører samt skaffer kommunen et gratis og innovativt info-system gennem salg af levende annoncer.

Vis nyheder fra BibSpotkanalen, Borger.dk, Litteratursiden, Nota, TV2 News, lokalavisen og kommunens hjemmeside.

Vis trailers fra den lokale biograf, rejsetider fra offentlig transport og information om kommende musik-, teater- eller sportarrangementer.

Kontakt AdsAlive på 31 16 91 90

ADSALIVE

MED DB PÅ CARLSBERG

En heldagskonference
Tirsdag den 13. september 2011
Carlsberg – Dipylonsalen

KULTUR & IDENTITET

Hvilke værdier handler det om? Hvad kan vi spille ind med? Hvad gør kultur ved dig? Hvorfor er kunst og kultur vigtig? Hvordan skaber vi levende fortællinger om kultur & identitet? Hvilken rolle har biblioteket?

Med konferencen vil Danmarks Biblioteksforening gå nye veje og sætte fokus på betydningen af kultur og identitet i det enkelte menneskes liv og i samfundet – med udgangspunkt i fælles og almene værdier. I en tid hvor "intet er sandt og alt er tilladt" mener forfatteren *Henrik Jensen*, konferencens åbningstaler, at der er brug for et comeback af de normer, vi gennem århundreder har lært skal gælde, når vi omgås hinanden som "ordentlige mennesker".

Mennesket har altid benyttet historiefortællingen, dansen og sangen som et spejl til forståelse af sig selv, sin omverden og sine normer. På samme måde som integration af normer fra generation til generation er lært gennem netop fortællinger, musik og sange.

En genvej til ny lokal udvikling. På konferencen præsenteres lokale aktører – politikere, kommunale forvaltninger, biblioteker, kulturhuse, børn- og ungekonsulenter, kunstnere, foreninger og netværk – for nye udviklingsinitiativer og vigtig indsigt som basis for det lokale arbejde med kulturelle tilbud.

Gå ikke glip af efterårets vigtigste kulturkonference!
Tilmeld dig nu på www.dbf.dk. Sidste frist: 10. august.

OBS: Kun plads til 140 deltagere.

Tilmelding sker efter først-til-mølleprincippet.

DANMARKS BIBLIOTEKSFORENING
KULTURKONFERENCE 2011

BIBLIOTEKSFORENING

PRAKTISK
Priser pr. person
(ekskl. moms)

Ved tilmelding før
1. juli: 1.350 kr. for DB-
medlemmer, 2.150 kr.
for ikke-medlemmer.

Efter 1. juli: 1.650 kr.
for DB-medlemmer og
2.650 kr. for ikke-med-
lemmer.